

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Znanost: O rane inkluzije preko inkluzije u obrazovanju do inkluzije	3
3. Razmišljanja: “Inkluzija” što je to? Što mi Gluhi imamo sa inkluzijom?	8
4. Razmišljanja: Mama Tata Gluh?	14
5. Osvrt: Mjuzikl “Što kaže!?” - Koncert Deaf Band Dlan	17
6. Umjetnost: Glazbena i plesna umjetnost - “Gluhi doživljaj”	22
7. Zanimljivosti: Prevoditeljica znakovnog jezika za gluhe	27
8. Zanimljivosti: Opera za gluhe	31
9. Stripoteka: Karikature Zlatko Orec	32
10. Zanimljivosti: Silvia Sommerlath	34
11. Sjećanja: Čudesno tkanje snova	35
12. Sjećanja: Eleonora Apostolova	36
13. Zanimljivosti: Paracematol izaziva gluhoću kod žena	38
14. Događanja: Deaf Band Dlan na otvorenju izložbe fotografija	39

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN”

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 91 492 31 09 (SMS)

E-mail: pljesak.jedne.ruke@gmail.com

udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

Žiro-račun: HR 95 24020061100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

OIB: 51629434968

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavni urednik: Lino Ujčić

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Zaklade “Kultura Nova”, Ministarstva kulture i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport.

Riječ urednika

Dragi naši vjerni čitatelji i svi VI ljudi dobre volje!

Ušli smo novu 2017. godinu s nadom da će biti uspješnija od ionako uspješne 2016. godine, čija je produktivnost prikladno kulminirala u mjesecu prosincu u sklopu nastupa glumačke i glazbene družine na praizvedbi mjuzikla "Što kaže?!" u zagrebačkom klubu Močvara.

U mjuziklu je naglasak stavljen na Inkluziju, odnosno na pojam pod koji se mogu svrstati svi nebrojeni pokušaji osoba s invaliditetom (u našem slučaju gluhih, nagluhih i gluhoonijemih) da se uključe u društvo osoba zdravog sluha.

Zaključak do kojega je moguće doći jest taj da u navedenim o-

kvirima socijalizacije prevladavaju značajne kulturološke razlike. Navedeno se odnosi na sve oblike interakcije između spomenutih skupina ljudi. Postoji mogućnost da se osobe bez oštećenja sluha s time ne bi složile, no nešto u što možemo potpuno biti sigurni je da nepoznavanje znakovnog jezika stoji kao glavna barijera prilikom uključivanja gluhih osoba u društvo.

Osim Inkluzije, u novom izdanju časopisa "Pljesak Jedne Ruke" naći će se zanimljivi članci o novo-osnovanom bendu "Deaf Band Dlan". Najzanimljiviji dio vezan uz bend jest to što isti intenzivno radi na kontinuiranom stvaranju

novih komada. Nedavno je snimljen spot "We Feel Music" koji se vrti na Youtube-u dok među ostalim novostima valja spomenuti i da su naši gluhi glazbenici na posljednjem nastupu, u komadu po imenu "Politika" propjevali na glasnovnom jeziku praćeni na znakovnom jeziku.

Na koncu, kada biste nam postavili pitanje što nas sve očekuje u novoj 2017. godini, odgovorili bismo Vam: "Polako ljudi moji, bit će svega..."

Vaš Pljesak

anost - znanost - znanost - znanost - znanost - znanost - znanost - znanost - znanost - znanost - zna

OD RANE INKLUZIJE PREKO INKLUZIJE U OBRAZOVANJU DO INKLUZIJE U DRUŠTVU

OPĆENITO

Inkluzija kao pojam označava pristup temeljen na principima poštivanja ljudskih prava pojedinca. Podrazumijeva pružanje jednakih mogućnosti osobama s poteškoćama u razvoju, osobama s invaliditetom, dakle svima.

Odnosi se na proces povećanja sudjelovanja tih osoba i pruža maksimalnu fleksibilnost u zadovoljavanju njihovih specifičnih obrazovnih i širih društvenih potreba u čitavoj zajednici.

Inkluzija kao pristup, rana inkluzija djece sa poteškoćama u razvoju i s invaliditetom te obra-

zovna inkluzija u nastavi imaju višestruke koristi za cjelokupno društvo, za razvoj личности te razvoj svijesti okoline o tim osobama.

Inkluzija ima za cilj unapređenje stručne podrške djeci s poteškoćama u razvoju i djeci s invaliditetom, školama i roditeljima kroz doprinos povećanoj socijalnoj i obrazovnoj uključenosti te djece te podizanje razumijevanja javnosti o principima socijalne inkluzije djece.

POVIJEST

Kroz povijest, kako su se mijenjali uvjeti življenja, politička, socijalna, ekonomska ili kulturna

situacija određenog društva, tako su se mijenjali stavovi i odnosi prema djeci s poteškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom. Stavovi prema tim osobama nisu urođeni, nego su naučeni, kroz predrasude i neznanje drugih. Mijenjanje stavova složen je i dugotrajan proces koji se velikim dijelom zasniva i na iskustvu.

Dugačka je lista stavova i odnosa okoline:

- da integracija ima svoju osnovu u medicinskom modelu ometenosti

- da ometenost tretira isključivo kao problem ili nedostatak individue, koja se mora korigirati, liječiti, rehabilitirati i mijenjati, kako bi se mogla prilagoditi školskom sistemu i društvu u cjelini

- da je sav teret ometenosti na djetetu s teškoćama u razvoju i njegovoj porodici

- da se dijete promatra kroz ometenost i dijagnozu

- da podrška koja mu se pruža u zaštićenim uvjetima (domovi, bolnice, internati) ima za cilj njegovo mijenjanje, kako bi se moglo uklopiti u prirodnu sredinu

Na primjer, dijete sa oštećenjem sluha može nositi slušni aparat i od njega se očekuje da nauči da govori kako bi se uklopilo. Ali, od nastavnika i ostale djece se ne očekuje da nauče jezik znakova ili druge oblike komunikacije.

- da se od djeteta s teškoćama u razvoju očekuju obrazovna postignuća propisana nastavnim planom i programom, kako bi moglo prelaziti iz razreda u razred, inače će morati ponavljati ili će biti primorano odustati

- da nije potrebno uključivanje u razne sfere društva i života

Želimo li da se stavovi društva promijene, treba stvarati uvjete u kojima će doći do interakcije između osoba sa teškoćama u razvoju i osoba bez teškoća u razvoju. Koliko smo zapravo spremni prihvatiti da i drugi imaju pravo živjeti i obrazovati se pod jednakom uvjetima?

Puna je integracija – inkluzija osobe s invaliditetom u društvo obavljena onoga trenutka kad postane neovisna ili manje ovisna o pomoći drugih ljudi koliko je to moguće, a takva se neovisnost najviše stječe

zapošljavanjem u mogućnostima osobe s invaliditetom.

DRUŠTVO SE MORA MIJENJATI I PRILAGOĐAVATI

Nasuprot medicinskom modelu, socijalni model ne tretira ometenost samo kao problem individue, već i kao problem društva. Društvo se mora mijenjati i prilagođavati kako bi izašlo u susret specifičnim potrebama svakog pojedinca, a to se treba raditi kroz novu zakonodavnu, novu obrazovnu i socijalnu politiku i prilagođavanjem društvenih institucija kroz uklanjanje raznovrsnih barijera u okruženju od arhitektonskih do psihosocijalnih. Kada se u redovnom nastavnom procesu nađu učenici s poteškoćama u razvoju, u našem društvu najčešće dolazi do nesklada između njihovih razvojnih sposobnosti i /ili didaktičko-metodičkih oblika rada u stjecanju znanja, jer su oni, uglavnom, primjereni većini ostalih „prosječnih“ učenika. To dovodi do teškoća i usporava razvoj njihovih potencijala.

Neuspjeh u učenju, nepovoljna klima i komunikacija u odjeljenju može djelovati negativno na emotivni i socijalni razvoj djeteta i odraziti se loše na ponašanje, uz pojavu njegovih nepoželjnih oblika. Društvo mora u potpunosti i bez rezerve prihvatiti različitosti i razlike.

DANAŠNJICA

Inkluzija osoba s teškoćama u razvoju i s invaliditetom u posljednjih godinu-dvije pokazuje napredak, ali još uvijek treba mnogo raditi na tome. Inkluzija je proces promjene koji može započeti u svakome od nas, ako smo dovoljno otvoreni i spremni na takve promjene. Trend odgojno-obrazovne inkluzi-

je djece s teškoćama u razvoju i djece s invaliditetom sve je izraženiji u Hrvatskoj. To je prioritet društva u kojem živimo.

Rana inkluzija i obrazovanje po mjeri djeteta su važni za razvoj djeteta i ulogu u budućnosti i položaj u društvu.

Inkluzivno obrazovanje

To obrazovanje podrazumijeva uključivanje svih učenika u odgojno-obrazovni proces. U cilju smanjenja diskriminacije i mogućnosti promjene društva važno je inkluzivno obrazovanje sa kojim se nastoje zadovoljiti potrebe za učenjem djece sa posebnim fokusom na one koji su ugroženi marginalizacijom i isključivanjem. Inkluzivno obrazovanje ima za cilj stvoriti jedan obrazovni sustav koji bi odgovarao različitostima i mogućnostima učenika, da svi dobiju potrebne uvjete za učenje. Prije toga potrebno je raditi na stvaranju novih pristupa vrednovanja u školama. Inkluzija je ovisna o stalnom pedagoškom i organizacijskom razvoju unutar postavljenih smjernica razvoja.

Ono podrazumijeva da su svi učenici, djeca i mladi – sa invaliditetom ili bez invaliditeta – u stanju učiti zajedno kroz ostvarivanje pristupa zajedničkom predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovnom okruženju u zajednici uz odgovarajuću stručnu podršku.

Njegova svrha jest osigurati da svi učenici, roditelji, nastavnici, administrativno osoblje i općenito društvo - budu naviknuti na različitosti te da im omogući da to vide kao priliku, a ne kao prepreku. Sa djecom, nastavnim kadrom i roditeljima rade mobilni stručni timovi i asistenti u nastavi.

Inkluzija se zalaže za razvoj partnerskog odnosa između škole i društva. Radi na buđenju svijesti i poticanju djelotvornosti sustava za udovoljavanje individualnih potreba svih učenika. Bit inkluzije je da poteškoće u učenju ne bi više smjele biti locirane samo unutar pojedinog učenika, nego kroz međuodnos učenika i nastavnika te svih subjekata škole koji podržavaju učenje.

Da bi inkluzija našla svoje mjesto u školi, potrebno je imati jasnu viziju škole koja vrednuje i afirmira različitosti i razlike. To bi podrazumijevalo izgradnju dodatnih kapaciteta unutar škola uz suradnju učenika, učitelja, roditelja i cjelokupne društvene zajednice. Također, treba pronaći načine kako bi se udovoljilo različitostima u učeničkoj populaciji. Stoga je potrebno stalno ulaganje u razvoj školstva, ali i jačanje suradnje svih subjekata škole, osobito nastavnog kadra. Suradnja između škole i društvene zajednice je nužna i neizostavna.

ZAKLJUČAK

Važno je stvoriti pozitivno ozračje, u kojemu će doprinos svakog člana društva biti dobrodošao i u kojem će uvijek biti moguće kontaktirati s drugima kroz njihove različitosti, nužno u današnjem društvu. Jedino tako, ukoliko smo spremni i voljni, upoznavat ćemo jedni druge i poštivati se međusobno.

Inkluzivno je obrazovanje sastavni dio školskog razvoja. Svako dijete uči. Djeca uče u sigurnom i sretnom okruženju. Svaka škola, svaki učitelj, svako dijete, svaki roditelj ima potporu i cijenjen je. Različitost je prepoznata i cijenjena od strane svakoga u obrazovnom sustavu.

Svaka osoba s invaliditetom želi postići potpunu socijalizaciju u društvo i izjednačiti se sa ostalima. Inkluzija potiče sudjelovanje te osobe u životu lokalne zajednice, susrete s osobama bez teškoća, razvijanje prijateljstva i pozitivnih odnosa osoba bez teškoća koje mijenjaju negativne stavove i predrasude prema ljudima s teškoćama u razvoju. To doprinosi većem razumijevanju, toleranciji i prihvaćanju razlika u cjelokupnom društvu.

INKLUZIJA KOD OSOBA S OŠTEĆENJEM SLUHA

Inkluzivno obrazovanje djeteta - učenika s oštećenjem sluha

Uključivanje djece s oštećenjem sluha u redovne ustanove odgoja i obrazovanja predstavlja poseban izazov svima uključenima zbog teškoća komunikacije u ove djece, koje iziskuju razumijevanje i posebne prilagodbe pristupa u radu s njima.

Kvalitetno i uspješno inkluzivno obrazovanje ovisi o važnim čimbenicima: dobar prihvrat od djeteta – učenika i nastavnog kadra, priprema, stručna educiranost odgojiteljice - učiteljice - nastavnice, informiranje o oštećenju sluha, dobra prilagodba nastavnog materijala, dobra komunikacija, razvijanje pozitivnih stavova, partnerski odnos roditelja i škole,

stručna i roditeljska podrška. Za prihvrat djeteta s oštećenjem sluha u vrtiću ili učenika u školi, važnu ulogu ima odgojiteljica (u vrtiću), učiteljica ili nastavnik – razrednik u osnovnoj i srednjoj školi.

Oni moraju pripremiti djecu - učenike u skupini - razredu i njihove roditelje za prihvrat novog djeteta - učenika, informiranjem o fenomenologiji oštećenja sluha te o njihovim potrebama, s ciljem razvijanja povoljnih i pozitivnih stavova. U tom uključivanju djeteta-učenika neophodna je roditeljska podrška i podrška stručnog tima vrtića - škole (logoped ili edukacijski rehabilitator) da bi se postigli maksimalni razvojni ishodi za dijete-učenika.

Takvo uključivanje djece - učenika s oštećenjem sluha u redovni sustav odgoja i obrazovanja postiže zadovoljavajuće obrazovne, emocionalne i psihosocijalne rezultate uz uvjete: dobru volju i zajednički angažman svih sudionika i uz poticajne preduvjete svih prije nabrojanih čimbenika kvalitetnog inkluzivnog obrazovanja.

Današnja situacija poslije inkluzivnog obrazovanja

Nažalost, još uvijek su prisutni problemi i diskriminacija osoba s oštećenjem sluha u svakodnevnom životu. Unatoč zakonskim propisima koji su posvećeni ljudskim pravima osoba sa invaliditetom, društvo i dalje ne daje zadovoljavajuće rezultate u svakodnevicu. Najveći problem je nezaposlenost, niska visina dohotka, niska razina pristupa informacijama u javnom i političkom životu.

Društvo je nedovoljno senzibilizirano za osobe oštećena sluha pa tako i za osobe sa invaliditetom. Prilikom zapošljavanja poslodavci imaju lošu percepciju i odbijaju zaposliti te osobe zbog navodne loše produktivnosti, izostajanja sa posla i moguće nespremnosti ostalih radnika da ih prihvate kao suradnike u radnom okruženju.

Osobe oštećena sluha imaju komunikacijsku barijeru u aktivnostima koje se tiču društvenog života u cjelini, uključujući obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi i više obrazovanje. Gluhe i nagluhe osobe najčešće su radno sposobne za samostalno obavljanje raznih poslova za koje su se školovale ili za obavljanje bilo kakvih pomoćnih poslova uz povremenu pomoć tumača - prevoditelja. Nažalost, još uvijek je prisutan problem nedovoljne educiranosti javnosti o izazovima i potrebama osoba oštećena sluha.

Osobe oštećena sluha se još uvijek zbog svog tjelesnog oštećenja oslanjaju na prepuštanje odluka drugim osobama, što u konačnici rezultira manjkom samopouzdanja i osjećaja kontrole nad vlastitim životom. Još su prisutne predrasude prema sposobnostima tih osoba - od njih se ne očekuje da budu prisutni u svim raznim sferama društvenog života i raznim vidovima umjetnosti.

Uključite me - gluhu osobu - u društvo

Mnoge osobe s oštećenjem sluha - gluhi i nagluhi imaju nisko samopouzdanje i samopoštovanje u interakciji s čujućima. U današnje vrijeme, informacije o komunikaciji s njima mogu se dobiti na

internetu. U odnosu sa okolinom, razlozi nezadovoljstva kod gluhih i nagluhih osoba su: strah okoline od komunikacije, neznanje, linija manjeg otpora. Zato treba kroz razne edukativne radionice i kroz medijsku kulturu i nadalje bolje educirati javnost o prihvatanju, razumijevanju, zajedničkom uključivanju u razgovor i događaje. **Komunikacija je moguća uz malo volje, truda i strpljenja.** U razgovoru, općenito u društvu s njima, u potpunosti su ravnopravni, osjećaju se prihvaćeno i shvaćeno.

Mogu jedni od drugih učiti kako se nositi s nekim frustrirajućim i stresnim situacijama, razmjenjuju iskustva, savjetuju jedni druge i pružaju si podršku. Život u oba «svijeta» doprinosi emocionalnoj stabilnosti i bogatstvu iskustava te poboljšava kvalitetu života.

Ako mi gluhi želimo svoja prava ojačati i zaštititi, moramo se više aktivirati. **Sami moramo više napraviti za sebe**, a ne čekati da čujući nešto naprave za nas! **Inkluzija mora biti dvosmjerna.** Gluhima treba dati prava da sami odluče kako će sa čujućima komunicirati, bilo govoriti, bilo znakovati. Uključiti nas u ovo društvo na obostrano zadovoljstvo.

Čujući moraju više ustupaka napraviti. Razumjeti nas, prilagoditi obrazovanje nama na bolji i odgovarajući način, omogućiti više obrazovanje i bolje zaposlenje, omogućiti da dobijemo infor-

macije u isto vrijeme. Uvesti osnovne znakovnog jezika u školama kao izborni predmet. Rezultat je da visok postotak gluhih upiše željeni fakultet! Čujući trebaju nama dati za pravo da se samoidentificiramo i to treba poštivati. Porast interesa za tečajeve hrvatskoga znakovnoga jezika iz godine u godinu pokazuje nam da su naši sugrađani prepoznali potrebu učenja ovog jezika te davanja podrške osobama oštećena sluha.

Zanimljiv je citat Olivera Sacksa, esejista, neurologa i psihologa: "Znakovni jezik je jednako prikladan i za ljubav i za govore, za flert i za matematiku." Više nas uključiti u javni život. Na televiziji treba više domaćih i dokumentarnih emisija, serija, filmova, vijesti popratiti titlovima i znakovnim jezikom, **jer mi gluhi imamo pravo na informaciju! Diskriminatorno je nazivati nas gluhonijemima.** Unatoč našem dugogodišnjem upozorenju i apelu, mediji kao i šira javnost i nadalje koriste taj izraz „gluhonijemi“.

Čujući gledaju nas gluhe drugačije, kao na osobe s invaliditetom, sa smanjenim mentalnim mogućnostima. Da, mi gluhi imamo invaliditet, ali morate znati da gluhi mogu sve, samo ne mogu čuti. Mi na ovaj način promoviramo svoj jezik, svoju kulturu, želimo razviti osjećaj pripadnosti zajednici Gluhih.

Obrazovani smo, imamo akademski obrazovane gluhe unatoč oštećenju sluha, puno putujemo, sudjelujemo na europskim i međunarodnim kongresima, govorimo i pišemo strane jezike, vrijedni smo radnici s potencijalima, aktivni smo u sportu, glumimo, sviramo i plešemo za širu javnost, izlažemo likovno - umjetnička djela na izložbama.

Da bi kod osoba s oštećenjem sluha bila bolja i uspješnija inkluzija, treba se i nadalje zalagati za uključivanje tih osoba u lokalnu i širu zajednicu zbog:

- jačeg senzibiliziranja javnosti o problemima i potrebama osoba s oštećenjem sluha, podizanja razine svijesti o specifičnostima tih osoba i razumijevanja njihovih potreba
- promicanja jednakih mogućnosti i prava
- prihvatanja različitih načina komunikacije u javnom životu
- podržavanja i njegovanja komunikacije na znakovnom jeziku
- iniciranja i davanja prijedloga odgovarajućim ustanovama i organizacijama za poboljšanje programa rehabilitacije i socijalne zaštite gluhih osoba
- poticanja i uvažavanja izražajnih sposobnosti u obrazovanju, akademskih postignuća i umjetničkih potencijala gluhih u likovnoj, glazbenoj i plesnoj umjetnosti
- okupljanja gluhih osoba, njihovih roditelja, prijatelja i suradnika
- suradnje sa znanstvenim ustanovama koje se bave problematikom gluhoće
- informiranja u obliku direktnog rada sa strankama sa područja socijalne skrbi, zdravstva, mirovinskog, obrazovanja i dr.
- širenja mreže korisnika socijalnih usluga i u suradnji sa važnim ustanovama (HZMO...)
- poticanja i razvoja socijalnog poduzetništva
- poticanja zapošljavanja gluhih i nagluhih članova
- neposrednog sudjelovanja u javnom životu
- povećanja društvenog angažmana zajednice gluhih i nagluhih
- unapređenja i poticanja integracije gluhih u obitelji, na radnom mjestu i drugim oblicima društvenog života
- informiranja javnosti putem web stranice, medija, publikacija i dr.
- razvoja Internet platforme za u-

nutarnju i vanjsku komunikaciju te društvenu povezanost članova i suradnika

- izdavanja stručno-popularnih, informativnih i stručnih časopisa
- podizanja razine svijesti i tolerancije javnih institucija prema marginaliziranim društvenim skupinama
- informiranja lokalne zajednice o postignućima EU na području zaštite ljudskih prava

oštećenja sluha u zajednici.

Značajna uloga čujuće osobe kod gluhe osobe je vrlo visok stupanj stručne komunikacije i međusobne suradnje, procjena aktivnosti svakodnevnog života, procjena obitelji i odnosa. Zapošljavanje uz podršku podrazumijeva plaćeni rad

ZAKLJUČAK

Inkluzija znači biti uključen, obuhvaćen, pripadati, biti sa drugima. Inkluzija stvara novi odnos prema svemu što je različito i potiče međusobno podržavanje te obogaćuje naše mogućnosti za stvaranje novih ideja. U tome se nalazi njena vrijednost, jer nam kroz razvoj opće tolerancije prema individualnim razlikama i potrebama omogućava širenje spoznaja, obogaćivanje iskustava i razvoj čovječnosti.

Inkluzija promovira aktivnosti koje pomažu osobama s oštećenjem sluha, da razviju svoj puni individualni potencijal, postanu samostalni i sudjeluju u široj društvenoj zajednici. Potiče deinstitutionalizaciju, razvija svijest okoline o važnosti prihvatanja

pri čemu osoba s oštećenjem sluha radi u redovnoj radnoj sredini i dobije podršku u skladu sa svojim potrebama.

Bez obzira na sposobnosti, dob, spol ili nacionalnost, svi ljudi, uključujući i osobe s teškoćama u razvoju i s invaliditetom, imaju pravo utjecati na svoj život i uživati ista prava kao i drugi članovi društva.

SVATKO MOŽE USPJETI UZ VOLJU, TRUD, RAZUMIJEVANJE I PRAVU PODRŠKU.

Ružica Kežman, profesor defektolog

„INKLUZIJA“ ŠTO JE TO? ŠTO MI GLUHI IMAMO SA INKLUZIJOM?

DEAF EVENT – DOGAĐAJ GLUHIH

Jedne polarne srijede u mjesecu prosinca 2016. godine u Močvari upriličena nam je doista važan deaf event (događaj Gluhih) po ne znam koliko više puta nam je predstavljena novi kazališni komad za sve nas gluhe i Gluhe.

Idemo početi najprije s definicijom “deaf event”. Te imaginarne dvije riječi se prevode na našem jeziku isto u dvije hrvatske riječi događaj Gluhih. U stranim zemljama poglavito zapadnoeuropskim zemljama te na sjeverno američkom kontinentu Gluhi i gluhi ljudi uvijek organiziraju raznorazne izložbe, predstave, performans, prosvjedi i borbe za prava svih nas Gluhih, proslave zajednice Gluhih, masovni sastanci svih gluhih ljudi na kojima se raspravljaju raznorazna prava i borbe za priznavanja novih prava za sve nas gluhe ljude, svi ti raznorazni događaji i raznorazna okupljanja se svodi na samo dvije riječi: deaf event.

Kada se u tim razvijenim zemljama dogodi deaf event, svi Gluhi i gluhi ljudi s velikim ponosom dolaze i predstavljaju se u najboljem svijetu svima nama i drugim čujućim ljudima kojima posebno zanima veza sa zajednicom gluhih ljudi. Zato svi tamošnji gluhi ljudi rado se odazivaju na deaf event.

Obavijesti o deaf eventima se izdaju u samim klubovima gluhih diljem zemlje i svi gluhi rado putuju na dogovorena mjesta gdje

se utvrđuju deaf event te se sastaju i okupljaju se i rado se sjećaju svakog trenutaka sa deaf eventima ili po našem jeziku događajima Gluhih. Primijetili ste da ponegdje pišem o gluhim ljudima s velikim početnim slovima a ponegdje s malim slovima.

Naravno uvijek slijedi objašnjenje. Gluhi ljudi s velikim početnim slovima su izrazito ponosni na svoje gluho porijeklo, na svoju posebnost oštećenja sluha i na promoviranje kulture Gluhih i na sve osvojenje medalje koje promiču uspješne pobjede gluha prava naspram čujućem svijetu, na obasjavanje svjetla na pozornicu svijeta gdje se čujuć ljudi vide da Gluhi ljudi postoje i da žele njegovati svoju kulturu Gluhih i zbog toga imaju posebno mjesto u društvenoj hijerarhiji. Oni su uvijek ponosni na svoje oštećenje sluha i ne žele se pretvarati da su gluhi s malim početnim slovima.

Oni žele da svi znaju da je on osoba oštećena sluha i žele da svi poštuju njegovo mjesto u društvu i u svijetu. Ne žele da čujuć ljudi budu iznad gluhih ljudi, nego žele da čujuć i gluhi budu ravnopravni, žele da čujuć ljudi znaju da ne smiju ugnjetavati gluhe ljude, ne smiju donositi odluke koje se tiču svih

gluhe ljude, a odlučuju mimo njih. Ne žele da čujuć ljudi ignoriraju gluhe ljude. Takvi borbeni gluhi ljudi se proglašavaju Gluhim ljudima s velikim početnim slovima.

A gluhi ljudi s malim početnim slovima su svi ostali ljudi kojima je utvrđeno oštećenje sluha u bilo kojem omjeru Fowler Sabine metodi krivulji postotka gubitka sluha, kojima je naglašena smetnja u sluhu i u komunikaciji sa svijetom te time i automatski povlačenje u sebe samima kao deplasirano mjesto u društvu. Takvi gluhi su više orijentirani na liječenju gubitka sluha u nadi da će povratiti sluh među čujućim ljudima, u pronalaženju lijekova ili svih mogućih drugih metoda povratka sluha, pokušajima rješavanja i izgladivanja problema loših komunikacija u vidu oralne komunikacije kao primarnog mosta između čujućih i gluhih ljudi.

Takvi gluhi nemaju osjećaj da su ponosni na sebe samu te nikad ne promoviraju kulturu Gluhih i zato se skrivaju među čujućim ljudima i trude se uklopiti da budu bolji među čujućim ljudima ako im je moguće. U takvim ljudskim bitkama gluhi ljudi uvijek bivaju poraženi jer čujuć je tu automatski u dominantnom položaju, imaju sluh i glas s kojima vladaju cijeli svijet. Gluhi ljudi s malim početnim slovom ne dolaze na događaje Gluhih i ne žele biti primijećeni među Gluhim ljudima, više su inferiorni i defanzivnog karaktera ponašanja i zato takvi ne dolaze na događaje Gluhih.

Sada kada smo utvrdili tko su Gluhi i gluhi ljudi to su dvije različite vrste gluhih ljudi i odmah se vidi da su Gluhi ponosni

na sebe kao cjelinu ljudske populacije i spremni su izboriti se za svoja prava koja se tiču Gluhih. Druga vrsta gluhih ljudi ne bori se za to i povremeno se uključuju, a povremeno se ne uključuju, ovisno o interesu za određena prava. Provođe polovična rješenja. Tako za događaje Gluhih koji su u razvijenim zapadnoeuropskim zemljama i u Americi već više desetljećima normalna pojava ovdje u Hrvatskoj je tek u povojima, moglo bi se reći da se broji jedno desetak godina da se pokušavamo probiti se među čujućim ljudima i izboriti se za svoje sunce svih nas Gluhih na svjetskoj društvenoj pozornici.

domjencima u raznim klubovima gluhih diljem Lijepe naše, imali smo posebna dva događaja Gluhih i oba su potekli od udruge Dlan.

Radi se o gluhim glazbenicima koji se pokušavaju probiti na našu scenu hrvatske glazbene kreme a već sam o tim gluhim glazbenicima pisao u jednom od prošlih brojeva našeg časopisa pa nećemo ovdje ponavljati. U prošlim brojevima je bilo prepuno fotografija i objašnjenja zašto su se gluhi glazbenici odlučili na ovaj korak da se predstavi sa svojom glazbom na našu muzičku scenu. Dakle, u tim brojevima sve

mogu pisati posredna svjedočenja na taj poseban događaj gluhih jer sam dosta slušao od drugih gluhih prijatelja koji su bili u kafiću u Velikoj Gorici te uživali u odličnoj atmosferi ritma i melodija naših vrlih gluhih glazbenika. To su neposredna svjedočenja gluhe publike koja je uživala tamo u pretijesnom kafiću te brojne fotografije koje su obilježile taj poseban događaj druženja.

MJUZIKL UDRUGE „DLAN“ – „ŠTO KAŽE“

Dakle, u drugom posebnom izvođenju nakon glasovitog SAX! sredinom 2016. godine (o tom događaju sam prvi put doživio te sam bio odličan svjedok prvog službenog nastupa grupe gluhih glazbenika „Deaf Band Dlan“ među čujućim ljudima, potražite onda moj osvrt na taj glazbeni događaj u 51/52 dvobroju „Pljeska jedne ruke“), tako zato nisam baš morao doći na drugo glazbeno predstavljanje u kafiću „Dobar dan“ u Velikoj Gorici. U tom malenom kafiću došlo je dosta gluhih, prema dostupnim fotografijama, barem četrdesetak ljudi pa se atmosfera ubrzo zagrijavala među zidovima kafića i među stolovima i stolicama.

Za udugu Dlan nije potrebno pisati sve potanko što ta udruga predstavlja, jer sve je već podosta rečeno u prošlim brojevima našeg časopisa koji izlazi mjesečno tijekom godine i koja popularizira sve nas gluhe i Gluhe ljude. Udruga Dlan u zadnje vrijeme ima sve zapaženiju ulogu promoviranja prava Gluhih. Sve više se probija i polako postaje jedan od čvrstih stupova društvene scene gdje se odvija politička borba za sve nas Gluhe ljude. Udruga Dlan tako za kalendarsku 2016. godinu zaključila dva odlična događaja Gluhih. U prosincu prošle godine tako je bio obogaćen svim raznim božićnim

je rečeno, a u ovom broju ću opisati svoj osvrt o tome kako sam doživio prvi posebni mjuzikl, po prvi puta na našoj kazališnoj bini.

Dakle, u prošlim rečenicama sam već napisao da je udruga Dlan izdala dva događaja Gluhih, to jest prva glazbena scena u Velikoj Gorici u caffe baru „Dobar dan“ u subotu 26. studenog 2016. a drugi događaj Gluhih jest 26. prosinca 2016. u poznatom klubu udruženja za promicanja svih vrsta alternativnih kultura „Močvari“. Počnimo od prvog događaja Gluhih na kojem nisam sudjelovao zbog privatnih obveza. No svejedno dalje

Gluha publika se brzo ponijela luđačkim ritmovima gluhog bubnjara, a po prvi puta je predstavljena gluha pjevačica koja je sve melodije i pjesme predstavila na znakovnom jeziku. Na taj način zato gluha publika je mogla točno uživati i odlično primati ritmove i riječi pjesme i na valovima ritma što su se probijale kroz tijela gluhe publike te zato ugrijavala tijesnu atmosferu. Nije uzalud rečeno da

se bolja atmosfera stvara na tijesnom mjestu nego u širokoj dvorani.

Kako je gluhih bilo maleni broj, pa je zato odabir mjesta za izvođenje glazbe gluhih bio više nego odličan. Mnogi gluhi su nakon prestanka zadnjeg takta i udarca u bubanj prezadovoljni razilazili noćnim satima. Te su mi zato prenijela neposredna odlična svjedočenja od te odlične muzike. Slijedom toga, mjesec dana kasnije dobio sam poziv za drugi događaj Gluhih u prosincu 2016. u poznatom kultnom klubu "Močvara" koji je vrlo odlično mjesto za druženja ljudi željnih svih vrsta glazbe kao i SAX!

Odlučio sam doći na ovaj poseban događaj Gluhih jer se radi o prvom mjuziklu za gluhu publiku pod imenom „Što kaže“. Ovo je bio stvarno poseban eksperiment, udruga Dlan je željna svake vrste izazova te su tako htjeli spojiti glazbu i kazalište u jednu predstavu, prvi mjuzikl gluhih! I zato je kultni klub „Močvara“ bio odlična podloga za probno izvođenje prvog mjuzikla za gluhu publiku.

Gluhi nemaju puno veze s glazbom jer su rođeni u svijetu tišine te svaki ritam, svaki takt glazbene ljestvice te svaki udarac u bubanj stvara drugačiju spoznaju da osim zvuka tišine postoji i zvuk glasa i zvuk proboja muzike postoji u cijelom svijetu. Gluhi moraju naučiti da postoje takve stvari i dobro je znati da imamo takvih stvari zbog kojih čujuć i ljudi uživaju. A na Gluhima je da spoznaju takav svijet i pokušaju predočiti ili premostiti taj most razdora i približiti odnosno stvarati novu vrstu zanimacija za sve nas ljude oštećena sluha.

I tako je nakon izvođenja čiste glazbene situacije došlo do stvaranja prvog mjuzikla koji je spoj muzike i kazališta. U tom pokušaju se ostvario poseban rezultat, shvatili smo u čemu su Gluhi posebni u tom prihvaćanju prvog mjuzikla i koliko su bili odlučni prihvatiti taj izazov. Iz prve ruke mogu reći da je djelomično uspio.

Prednost jest prvo predstavljanje mjuzikla, a nedostatak je što nije točno pogođena strast te je izostavljena potpuna sklonost stvorene atmosfere prema prvom mjuziklu. Usudio bih pisati da se radi o raskoraku te teškoćama rastapanja zajedničkog naslova teme o inkluziji s mjuziklom i izvođenjima pjesme od strane „Deaf Band Dlan“. No posebno bih pohvalio odličan pokušaj izvođenja prvog mjuzikla.

Zato se kaže, svaki prvi korak je uvijek težak, a svi daljnji koraci uvijek donose usavršavanje te svakako poboljšavanje pristupa mjuzikla koji bi bio odličan za sve nas gluhe. Zato ovim putem poručujem da budu samo hrabri i pokušaju utanačiti, pogoditi u sridu srca Gluhih koji žele od muzike i kazalište stopiti jednu posebnu umjetnost, mjuzikl za sve nas gluhe i Gluhe ljude koji žele uživati

u toj posebnoj grani umjetnosti. Ja posebno naglašavam da nemam posebnu naklonost prema mjuziklu jer zazirem čak od mjuzikla za čujuću publiku i svih čujućih glazbenih i glumačkih izvođača. Jer rođen sam u svijetu bez zvuka i zato nemam sklonost prijemu niti uživam u takvoj vrsti muzike. No to je samo moj nedostatak, ali vjerujem da postoje i drugi gluhi ljudi koji vole muziku te vole uživati u posebnoj vrsti izvođenja glazbe te glume na bini. A da ne pišem o čujućim ljudima koji su željni novosti na takvoj vrsti muzičkog bijenali prema izvornoj riječi muzički biennale.

Među čujućim ljudima postoji lovci za muzičke talente i siguran sam da će netko prepoznati poseban muzički talent i kazališni talent naše udruge Dlan te tako lansirati pokušaj izvođenja mjuzikla gluhih izvođača u orbitu popularnosti i odličnih novotarija na našoj umjetničkoj sceni. Da se vratimo drugom događaju Gluhih u klubu „Močvara“. I još da napišem kako je vrijeme bilo loše, nastupila je polarna hladnoća te su mnogi gluhi i čujuć ostajali doma u toploj sobi te zato nisu mogli hodati po hladnoći protegnuti noge do „Močvare“.

Došlo je tridesetak ljudi, a dvora-

na je bila veća nego mjesec dana ranije u caffè baru „Dobar dan“ u Velikoj Gorici. Vidi se razlika, no u „Močvari“ nije bilo samo puko izvođenje glazbe, nego predstavljanje posebnog mjuzikla. Kako se mjuzikl prvotno izvodio, prikazali su nekoliko gluhih glumaca koji su odglumili kazališne komade o inkluziji te su posebno prikazivali glazbene točke i još miks filmskog perfomansa na ekranu dvorane. Sve tri vrste izvedbe u skoro sat vremena. Gluha publika je pomno pratila značaj kazališne teme o inkluziji, a onda su kratko uživali u glazbenim točkama te filmskom perfomansu, međutim ritam interesa se počeo gubiti u mračnim kutovima dvorane.

Onda je gluha publika nakon završetka prvog mjuzikla nonšalantno odmah pohrlila na šank ispijajući raznorazna pića gaseći žeđ. Trajalo je petnaestak minuta intermece, to je međuigra, gluha je to kao predstavljalo vrhunac. Nakon toga su u kutu dvorane nastupili gromoglasni udarci bubnjeva označavajući početak glazbene predstave same grupe „Deaf Band Dlan“ izvođeci prve pjesme i tako su uspjeli odvući gluhe nazad u dvoranu i gluhi ljudi su počeli uživati u glazbenim točkama iste grupe. Sve u svemu bio je vrlo dobar događaj Gluhih, mada bi moglo ispasti odličan da su mjuzikl postavili na neku bolju razinu interesa i umjetnosti.

NAPOKON O INKLUZIJU

Za početak što je to inkluzija, odmah pogledajmo u Wikipediji što nam znači ta riječ: Inkluzija je proces uključivanja osoba s različitim oblikom invalidnosti u što aktivnije i ravnopravnije sudjelovanje u društvu, primjerice osoba s intelektualnim poteškoćama.

Jedan od oblika je i stanovanje uz podršku, kojim se osobama s poteškoćama uz stručnu pomoć pomaže da žive što samostalnije u društvu, a ne da čitav život provedu "izolirani" u nekoj ustanovi. To je više nego odlična definicija. Mi Gluhi posebno ne volimo riječ invalidna osoba, jer smo više ponosni na svoju gluhost, pa smo izborili na naše pravo da budemo osoba oštećena sluha, jednostavno sugerirajući cijelom društvu da želimo biti osobe Gluhi, a nikako da budemo gluhe osobe.

To ujedno znači da jesmo ljudi s invaliditetom. Velika je razlika između invalidne osobe i osobe s invaliditetom, međutim drugi dio pojma jest svakako obavezno u upotrebi u svim našim hrvatskim zakonima o socijalnoj skrbi te u svim zdravstvenim pravilnicima. Dakle, svi mi Gluhi i gluhi ljudi jesmo ljudi s invaliditetom. To smo sad utvrdili, a onda slijedeći korak jest napraviti most prema čujućim ljudima. Što trebamo posebno napraviti da taj most bude što kraći i što manji?

Na kraju mjuzikla najviše mi se posebno svidio završetak o inkluziji, gluhi izvođač je napomenuo da Gluhi nikako ne mogu pročitati, nego zauvijek ostaje Gluh, no zato čujućim mogu biti Gluhi te moći uspostaviti komunikaciju s Gluhima. Na taj način most je ostvaren! Dakle, nikako ne možemo progurati Gluhe da budu čujućim jer je to

medicinski neizvedivo. Ugradnja umjetne pužnice je preinvazivna metoda i nije preporučljiva Gluhima zbog očuvanja ponosa Gluhih.

Osim toga, ugradnja umjetne pužnice nije rješenje za gubitak sluha, ne rješava gubitak sluha do kraja. Isključivanjem umjetne pužnice, osoba postaje čista gluha osoba. Uključivanjem umjetne pužnice, osoba postaje nagluha osoba. Isključi-uključi. Ista stvar kao i sa stavljanjem slušnog aparata. Dakle, uključivanjem umjetne pužnice te stavljanjem slušnog aparata gluha osoba postaje nagluha nikada neće biti čujuća osoba. To je ograničenje. Čitanje s usana pokušava se podići prag uspješne komunikacije na višu razinu ali opet nije sigurna jer je čitanje s usana dosta manjkava metoda komuniciranja. Dakle, gluha osoba zauvijek ostaje gluha osoba.

Čujuća osoba ima široki spektar komuniciranja, najviše naravno preko sluha i usana. Slušaju svaku riječ i obogaćuju se sa svim vrstama informacija i vrlo lako dolazi do spoznaje kakav je cijeli naš svijet. Govore i komuniciraju odlično, imaju bolji svakako razumljiv govor te svaka čujuća osoba odlično percipira svaku drugu čujuću osobu bez obzira na boju govora i za sve vrste naglasaka. Staviti ćemo čepove u uši čujuće osobe i ta čujuća osoba bi bila sva izgubljena. Ne može ništa čuti jer se cijela okolina temelji/ oslanja na zvuk.

Tada onda shvaća sav problem gluhih ljudi! Čujuća osoba nikada ne može brzo svladati čitanje s usana. Nikada! Zato postoji rješenje, to je od pamtivijeka komunikacija preko ruke. Tako je

krajem 19. stoljeća stvorena komunikacija za gluhanijeme ljude koji nikako nisu neka druga vrsta ljudi nego su ljudi ograničeni zbog gubitka sluha te s time i zato nerazvijenim govorom. Tada se počelo shvaćati da je s gluhim ljudima moguće ostvariti komunikaciju na znakovnom jeziku i polako su otvarane škole za gluha djecu te sve do danas postoji rasprostranjena društvena i zdravstvena inkluzivnost u cijelom svijetu! Osobe s teškoćama u razvoju dugi niz desetljeća bile su institucionalizirane i marginalizirane u društvu.

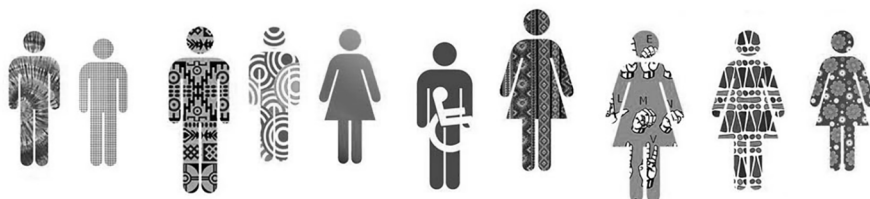
U našem društvu, u kojem je najvažniji kriterij vrednovanja čovjeka njegova produktivnost i stečeno znanje, svi oni koji manje proizvode i raspolažu s manje znanja su manje vrijedni. Tako osobe sa teškoćama u razvoju postaju marginalizirane, bez mogućnosti ostvarivanja osnovnih ljudskih prava. Razvojem svijesti društva o vrijednosti svakog pojedinca javlja se inkluzija kao pokret u okviru socijalnog modela.

Inkluzija sama po sebi ne podrazumijeva izjednačavanje svih ljudi, već uvažavanje različitosti svakog pojedinca kojem pruža mogućnost odlučivanja o vlastitom životu i preuzimanja odgovornosti. Tako u Hrvatskoj polako prodiere pokret i usvajaju i sve se više usvajaju zakoni i pravilnici koji idu u korist svim osobama s teškoćama u razvoju kao i svim osobama s invaliditetom.

Stvarane su raznorazne civilne udruge u nadi da će pomagati i razvijati uključivanje osoba s invaliditetom u društvo. Svrha razvoja inkluzije jest pružanje podrške osobama s svim vrstama ljudskih

ograničenja te fizičkih i psihičkih nedostataka pri uključivanju i ravnopravnom sudjelovanju u životu lokalne zajednice.

Rezultati projekata stvorenih udruga pokazuju da su takve gore navedene osobe sposobne za neovisan život u društvu, ukoliko im je pružena odgovarajuća podrška. Zbog toga je nužno mijenjati postojeću hijerarhiju vrijednosti. Taj se proces odvija u različitim zemljama različitim tempom. Ovisan je o ekonomskoj moći i znanstvenim dostignućima, ali najviše o prevladavajućim kulturnim obrascima koji se odnose na značenje pojedinca i poštivanje ljudskih prava. Da bi postali društvo u kojem svaki pojedinac ima jednaka prava i mogućnosti bez obzira na individualne različitosti, model inkluzije predstavlja se kao jedno od rješenja.

Preduvjet modela, ali i njegova posljedica je promjena osobnih stavova. Zato su u onom mjesecu u klubu „Močvara“ gluhi izvođači pokušali preko kazališnog komada te filmskih isječaka vjerno prikazati probleme primjene modela inkluzije u društvu, a naravno fokus modela inkluzije jesu tko drugi nego gluhi.

Tako su vjerno pokazali što je gluhim ljudima doista ograničenje u životu, a što bi zapravo moglo pomoći da model inkluzije potpuno riješi probleme svih gluhih ljudi u raznoraznim situacijama. Stavovi prema gluhim ljudima kao, uostalom, i stavovi prema svim manjinskim grupama nisu urođeni, nego su naučeni, između ostalog, i

kroz predrasude i neznanje drugih.

Mijenjanje stavova složen je i dugotrajan proces koji se velikim dijelom zasniva i na iskustvu. Tako prema stečenim iskustvima gluhih ljudi, svi poručuju da čujuć ljudi moraju prihvatiti znakovni jezik kao osnovni temelj međusobne komunikacije, kao svojevrsan čvrst most između gluhog i čujućeg svijeta.

Nakon toga polako se razvijaju modeli inkluzije prema gluhim ljudima i tako se društvena svijest podigne na najveću moguću razinu. Dakle, želimo li da se stavovi društva promijene treba stvarati uvjete u kojima će doći do interakcije to jest povezivanja odnosa između gluhe i čujuće osobe. Prvi korak k tome treba biti uključivanje gluhe djece u redovni sustav odgoja i obrazovanja. Dosadašnja praksa

pokazala je da se takvom interakcijom stječu pozitivna iskustva.

Kao što mogu pokazati na vlastitom primjeru, školovao sam se u redovnoj školi u osnovnoj školi Jabukovac, te nastavio obrazovanje u tadašnjoj MIOC (Matematičko-informatički obrazovni centar), odnosno današnjoj 15. gimnaziji 1985. godine te sam diplomirao 1993. na Fakultetu prometnih znanosti-smjer Telekomunikacija i informatike te sam naposljetku magistrirao 2000. godine na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu.

U ono vrijeme nije bilo asistenta, pomoćnika koji bi pre-

veo sva predavanja na znakovnom jeziku prema meni kao gluhom studentu te sam se morao sam probiti među čujućim studentima koji su s lakoćom pratili sva predavanja, a ja sam sve morao stalno oslanjati na pismenim bilješke i na korištenje obvezne literature. No sve brojne prepreke su konačno svladane sve do krajnje diplome magistarskog stupnja te sam iznimno ponosan što su mi omogućili dobar cilj modela inkluzije, mada u moje vrijeme taj model inkluzije nije bio savršen, no bio je otprilike izvediv po mojoj mjeri.

U današnje vrijeme projekti asistencije su na najvišem stupnju razvoja modela inkluzije, u srednjim školama te na fakultetima postoje brojni asistenti, sve ovisno o izvedivosti projekata te o drugim državnim i gradskim modelima plaćanja usluge asistiranja na svim vrstama predavanjima. Zato današnji gluhi ljudi mogu biti iznimno ponosni i odlučni prihvatiti izazove daljnjih studiranja na fakultetima bez prepreka. To je odličan primjer modela inkluzije.

Na temelju principa socijalnog modela izdan je osnovni dokument UN-a Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom (48. zasjedanje Glavne skupštine UN, 20. prosinac 1993, Rezolucija 48/96), koji sadržava smjernice za politiku svih država. U tom se dokumentu posebno ističe razvijanje svijesti o potrebama i pravima osoba s teškoćama u razvoju, kao što su prava na zdravstvenu zaštitu, rehabilitaciju i pomagala. Republika Hrvatska je odmah ratificirala taj UN-ov osnovni dokument s hrvatskom Vladom s Jadrankom Kosor na čelu. Država je obvezna osigurati odgoj i obrazovanje u maksimalno integriranim uvjetima. Isto tako, mora zakonski uk-

loniti sve zapreke zapošljavanju gluhe osobe i pružiti im socijalnu sigurnost. Svi zakoni i ostale mjere trebaju omogućiti život gluhe osobe u vlastitoj obitelji, uz pružanje dodatnih usluga.

Prije nego je potrebno osigurati im sva prava kao i ostalim građanima. Također se zahtijeva da organizacije gluhe osobe i organizacije roditelja, ravnopravno sudjeluju u donošenju odgovarajućih zakonskih propisa, uklanjajući pritom sve oblike diskriminacije. Delhijskom Deklaracijom UN-a iz 1995. ponovo se naglašava obveza svih članica UN-a da stvore uvjete za oživotvorenje načela navedenih u Standardnim pravilima.

Time su zato udareni socijalni temelji za isplatu socijalnih naknada za njegu i skrb te druge brojne socijalne naknade za normalni život gluhe osobe. Gluha osoba je uključen u proces zapošljavanja gdje je na državnoj razini naglašena obveza zapošljavanja osoba s invaliditetom u kvoti invalida u strukturi svake gospodarske firme, dodjela stipendija za osobe s invaliditetom u svrhu lakšeg školovanja i unapređenja svih vrsta obrazovanja. To su sve brojni primjeri odličnog modela inkluzije koje je Republika Hrvatska odlučila usvajati radi sve boljeg uključenja gluhe osobe u normalni socijalni i gospodarski razvoj društva.

Inkluzija sama po sebi ne podrazumijeva izjednačavanje svih ljudi, nego uvažavanje različitosti svakog pojedinca. U tome i jest njena vrijednost, jer nam kroz razvoj opće tolerancije prema individualnim razlikama i potrebama omogućava širenje spoznaja, obogaćivanje iskustava i razvoj čovječnosti.

Inkluzija svakom pojedincu pruža mogućnost odlučivanja o vlastitom životu i preuzimanju odgovornosti. Tako iz nedavno održanog mjuzikla za gluhe „Što kaže?!“, netom iz filmskih isječaka otkrivamo da je glavni akter gluha osoba koja se našla se u središtu društva gdje su svi ostali akteri samo čujući prijatelji i prijateljice gdje se sve odvijalo oralnom komunikacijom bez ikakvog znakovnog jezika.

Društvo se uvalilo u odličnom raspoloženju u jednom kafiću te su se međusobno brzo prepričavalo raznorazne novosti i mišljenja, no gluha osoba uopće nije mogla pratiti sve što su izrekli. Tako gluha osoba polako upita, pa malo jače zovne, i još jače pika i gnjavi druge prijatelje koji onda postaju sve više nervozniji zbog zaostalog praćenja teme razgovora od strane gluhe osobe. To je pogrešan pristup.

To znači da društvo uopće nije uvažilo ograničenja gluhe osobe i prepustilo njega da se sam zabavlja ili da proba postati čujuća osoba tako da bude ravnopravna s drugim čujućim ljudima, a to je nemoguća misija za gluhu osobu. Upravo zbog toga gluha osoba napušta društvo iznerviran nestrpljenjima i ignoriranjem od drugih ljudi za njegove potrebe da bude u stalnom toku teme razgovora u društvu.

Zato je potreban model inkluzije, gdje čujuć priatelji počinju uvažiti njegovo ograničenje i shvaća njegovu potrebu da bude ravnopravan član društva. U tom slučaju je potrebno da sve čujuće osobe koriste znakovni jezik tako da gluha osoba može sve pratiti i potpuno razumjeti sve što se prepričavalo u društvu.

A što se tiče činjenice da čujuće osobe ne mogu naučiti ili ne znaju znakovni jezik ili da nisu baš odlični u prevodenju na znakovnom jeziku, jedino je sigurno da se sve to može, treba naći sve vrste načina za usvajanje znakovnog jezika. Čak se može primijeniti model inkluzije na pisanu komunikaciju - svejedno bilo na papiru koji čujuć ljudi pišu ili preko laptopa u duhu moderne tehnologije koji onda tipka sve u trenu.

Bitno je da gluha osoba dobije svu potrebnu informaciju i da se osjeća da je ravnopravni sa svima u okruženju. Najveća snaga jest znakovni jezik kao nabolje rješenje za model inkluzije za gluha osobu.

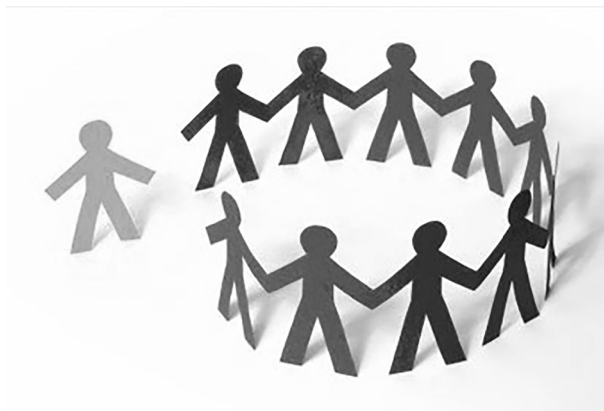
Unatoč dobrim rezultatima, projekt modela inkluzije nailazi na brojne teškoće. To su, prije svega, postojeće predrasude u našem društvu s obzirom na sposobnosti i prava gluhe osobe, zatim nedovoljna informiranost roditelja i stručnih službi.

Čujuć roditelji gluhe djece nemaju dovoljno informacija da gluha djeca imaju više izbora biranje životnog puta u okviru modela inkluzije: čujuć roditelji automatski na nagovor svojih doktora idu na operaciju ugradnje umjetne pužnice u nadi da će to izliječiti gubitak sluha.

To je pogrešan pristup, no to je neinformiranost cijelog hrvatskog društva. Potrebno je da doktori budu informirani odnosno potrebno je da cijela javnost budu senzibilizirana o mogućnostima te svim vrstama rješenja za gubitak sluha i na postojanu dobru stranu modela inkluzije s kojim gluhe osobe nailaze na odličan prijem u općem društvu.

snazi, sposobnostima i potrebama prirodna i poželjna.

Ona zahtijeva razvoj osjetljivosti i stvaranje uvjeta za artikulaciju i zadovoljavanje različitih individualnih potreba, a ne samo potreba osoba sa oštećenjem sluha. No, bez obzira na individualne različitosti svi želimo biti voljeni, osjećati

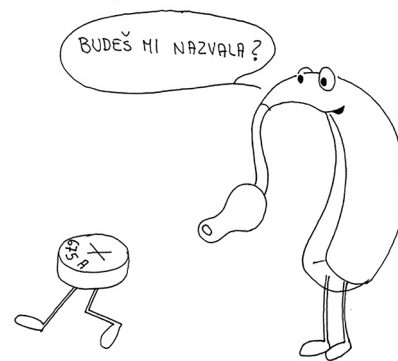

Velik problem predstavlja i neprilagodljivost zakonskih propisa, osobito onih koji je Hrvatski Sabor 2015. godine ozakonio Zakon o znakovnom jeziku, ali je u praksi nailazio na sve brojne prepreke (Hrvatska radio televizija sporo i neadekvatno usvaja titlovanje te uključivanje slike prevodilaca na znakovnom jeziku u udarnim terminima informativne emisije poput Dnevnika i drugih sličnih sadržaja na televiziji, privatne televizije dalje ne primjenjuju Zakon o znakovnom jeziku i drugo).

pripadnost, želimo raditi i biti poštovani. Zadovoljstvo vlastitim životom i prihvaćenost od ljudi kojima smo okruženi neosporno čine ključne elemente kvalitete života.

Model inkluzije pruža svakoj zajednici priliku da reagira na način kojim će poticati razvoj cijele zajednice, time što će svaki njezin član imati važnu ulogu i biti poštovan.

mr. sc. Zlatko Orct

ZO

karikature: Zlatko Orct

A što se tiče zapošljavanja, tu je pokrenut bitan pomak, na razini države postoji kvota za invalide i tako svaka tvrtka koja želi izbjeći plaćanje penala zbog nezapošljavanja radnika s invaliditetom radije zapošljavaju takve radnike, ali u skladu sa svojim proizvodnim procesom koji bi odgovarao radnim mogućnostima radnicima s invaliditetom gdje se zato i gluhe osobe mogu zaposliti te biti dio kvote za invalide. Inkluzija je pristup u kojem se naglašava da je različitost u

MAMA TATA GLUH?

Kada prvi put sretnete gluhu osobu i obratite se znakom slijeđi pitanje: "Mama, tata gluhi?".

Ova rečenica objašnjava kako inkluzija, uključivanje u društvo i društvenu dinamiku počinje rođenjem. Ako su ti mama i tata gluhi logično je da znaš znakovati. Jesu li tvoji roditelji gluhi te imaš li veliku sreću da te razumiju od rođenja? Ili si spoznao sve muke oko učenja govora, gramatike, pravila, novih riječi. Oko 90% gluhe djece se rađa u čujućim obiteljima. Uglavnom po principu "ja ovo prvi put vidim i čujem da nešto takvo postoji". U onih 10% spadaju djeca s jednim gluhim ili nagluhim roditeljem i s oba gluha roditelja.

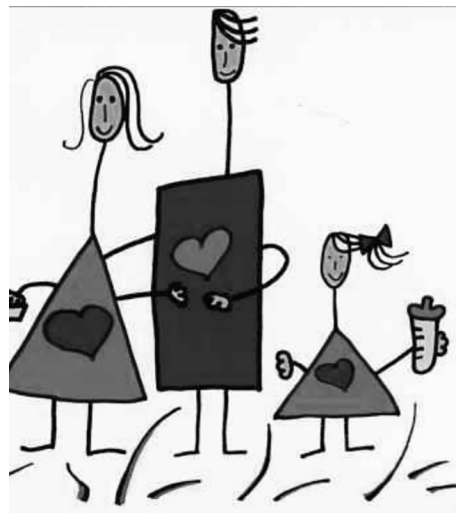
Kada se rode, djeca gluhih roditelja su dočekana s veseljem jer su isti kao njihovi roditelji, nema niti jezičnih niti kulturoloških prepreka. Zabrinutost se uglavnom odnosi na to kako će preživjeti sve zamke školovanja u čujućim školama. Čujuće dijete gluhih roditelja je dobro došlo u gluhi obitelj, raste i razvija se kao bilingvalna osoba. Nije važno jesu li roditelji dobri u znakovanju ili ne. Prevoditelji će prevesti roditeljske sastanke, odgojitelja i učitelja. Probleme će rješavati doma svi zajedno i davati će podršku jedni drugima.

Ako je dijete rođeno gluho u obitelj čujućih, glavnu riječ vode stručnjaci. Zajednica još nije razvila sustav prve pomoći za roditelje, informirajući ih o mogućem razvojnom putu njihove bebe, uz napomenu da nema dva ista razvojna puta. Na taj način roditelji koji u životu nisu vidjeli gluhiu bebu, dijete ili odraslu osobu mogu ipak steći neke osnovne pojmove o

gluhoci i prevladavanju prvih komunikacijskih poteškoća. Roditelji mogu od samog početka koristiti primjereni modalitet komunikacije s djetetom bez zabrinutih i žalosnih lica koje nisu dobre ni za jednu bebu jer je čine nesigurnom.

Čak i kada uspiju sresti gluhiu ili nagluhiu osobu, ostaju osupnuti time kako zvuči njihov govor što ih veoma žalosti. Zanimljivo je da postoji i drugi način komuniciranja i djelovanja. Pogotovo danas u doba nove tehnologije.

Činom rođenja počinje inkluzija ili uključivanje u društvo. Kada se radi probir u rodilištu i roditeljima se na znanje da da njihovo dijete ne čuje, za te roditelje nastupa psihički pakao. Probir je napravljen, dijete je gluho ili nagluho, a mami i tati nitko nije objasnio tko su ti gluhi i nagluhi ljudi.

To je ekvivalent nošenju Velebita na leđima. Taj period bebi donosi mnogo podsvjesnih slika zabrinutog roditeljskog lica. Dijete se od početka pita što to nije u redu s njim. Uglavnom svi govore tako o prvim trenutcima spoznaje da im je dijete gluho. Malo njih daje podršku roditeljima tako da

ih upozna s kompleksnošću komunikacije gluhe djece i čujućih roditelja. Pogotovo ako isti nisu od početka u mogućnosti razvijati komunikacijski model u kojem su jaki i potpuno ga razumiju.

Znamo da se sve majke navikavaju na komunikaciju sa svojom bebom, gluhiom ili čujućom. Razvijaju odnos uz pomoć „odgovora“ koje dobivaju od bebe. Tako majke uče je li bebi ugodno ili ne. Spoznaju da je beba gluha kao da u trenu opteretiti komunikaciju dilemama koje umanjuju spontanost razvoja dvosmjerne komunikacije.

Dominantna postaju pitanja zašto baš ja i kako, kako, kako? U samom početku komuniciranja sve bebe i mame uče kako da „razgovaraju“. Problemi za gluho i nagluho dijete nastaju kada se od njih traži da komuniciraju govorom kao čujuća djeca. Slijedi odluka o korištenju slušnog pomagala, ali za cijeli život ostaje drugačiji način komuniciranja čak i kod djece i odraslih koji su dobro razvili slušanje i govor, sa ili bez slušnog pomagala.

Važno je podsjetiti se da sve bebe kroz razvoj komunikacije, čule ili ne koriste geste i znakove, prate događaje očima i mogu donositi odluke primjerene njihovoj dobi. Onda nastupi vrijeme kada čujuće bebe počnu podučavati znakovnom za bebe da bi čim prije ušle u svijet komunikacije. Gluhiu i nagluhiu djecu uglavnom uče slušanju, bez znakova za bebe. To je u ime inte-

gracije, da bi bile iste i ravnopravne s čujućima. Negdje to bude pun pogodak, a u nekim slučajevima ne završi dobro. Nisam još čula da su gluha mama i gluhi tata pozvani u pomoć čujućoj mami i čujućem tati kako bi im pomogli komunicirati s gluhom ili nagluhom bebom.

Nemam gluhog liječnika, psihologa, psihijatra, svećenika niti mnoga druga zanimanja koja na sebe preuzimaju savjetodavni rad. Iako su se gluhi i nagluhi kroz povijest pokazali kao odlični znanstvenici. Imamo izvrsnog gluhog doktora dentalne medicine, fizičara doktora znanosti i prvu upisanu doktoricu medicine.

U povijesti kulture gluhih, koliko sam sa slučajem upoznata, nitko nije spriječavao gluhu i nagluhu djecu u razvoju govora. Ali su zato često prisutne bile prijetnje i zabrane zbog prakticiranja znakovnog jezika. Moje je mišljenje da su oba načina komunikacije jednako bitna. To "mahanje" će ionako kasnije naučiti kada ih više ne bude moguće držati pod kontrolom. Za mene inkluzija podrazumijeva dijeljenje informacija sa zajednicom koja ulazi u inkluziju odnosno zajednicu kojoj se priključuje neka grupa ili osoba. Inkluzija ne bi trebala biti čin bez predhodnog upućivanja obje strane o jakim i slabim stranama procesa.

U današnje vrijeme se i u redovnom vrtiću može dobiti prevoditelj za gluhu i nagluho dijete. To je situacija u kojoj dijete uspije koliko toliko svladati neke komunikacijske vještine. Ono ne prevlada u cijelosti komunikacijske barijere, deprivaciju i slične nepoželjne pojave. Prava i cjelovita inkluzija značila

bi da većina ljudi poznaje znakovni jezik te na taj način može ulaziti u različite oblike komunikacije. Možete dobiti i prevoditelja u redovnoj školi. Cijela situacija oko prevoditelja ide ka boljem. Iako i danas ima problema s tim da osobni prevoditelji i sami istovremeno uče znakove. Također nije manje važno da oni kojima se prevodi ne koriste znakovni jezik tečno i po pravilima, uče ga paralelno s gradivom u školi. Iz toga se rađa neki novi način znakovanja, a kamo će nas odvesti, pokazat će budućnost.

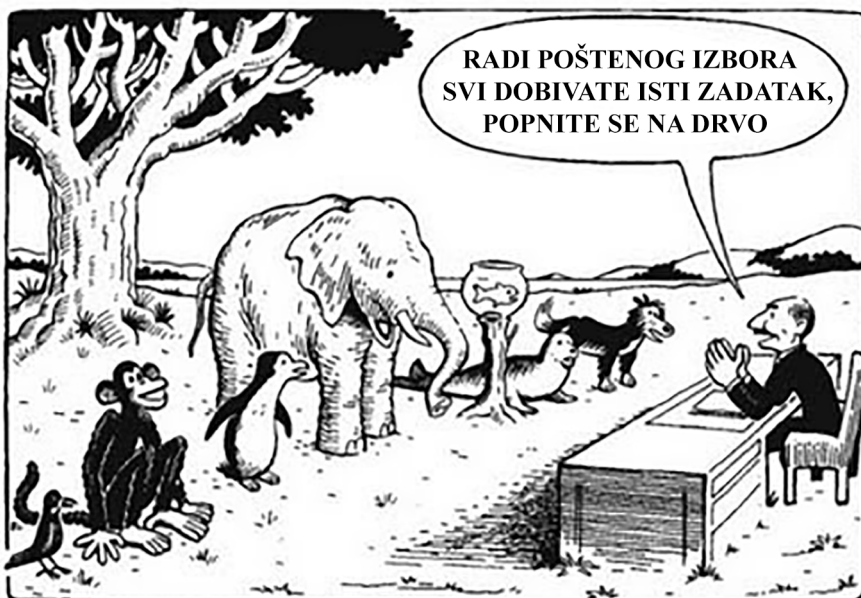
Cijela ova priča o gluhim i nagluhim malim i velikim ljudima odvija se za „njihovo dobro“. Koliko im je dobro umjesto njih odgovaraju njihovi roditelji. Obzirom da je čovjek zauzdao mnogo sila, vrijeme nije uspio pokoriti. Sva djeca postaju odrasli ljudi.

Na djecu također utječe vrijeme, ponavljam, odrastu. Neka djeca su pod vječnom paskom roditelja. Druga se potroše u buntu. Treća se upute u svijet i prođu kako prođu. Jedan dio uspije „naći sebe“, ispuniti svoj život i djelovati pozitivno na ljude oko sebe. Posebna je priča u postocima tko je bolje prošao i zašto. Vjerujem da će se o tome još pisati i čuti.

Inkluzija po definiciji nudi ravnopravnost. No, jesmo li ravnopravni ako svi govorimo istim jezikom, bez obzira na mogućnosti i nemogućnosti ili smo ravnopravni tek ako nas društvo u kojem živimo bez omalovažavanja prihvaća u cijelosti. Svatko ima svoj put. Na tom putu budimo podrška i oslonac drugima, a ne kritičar i cjepidlaka. Prisjetimo se da je na samom početku razvoja ljudske civilizacije čovjek bio bez govora i glasa, ali ga je um i govor tijelom i rukama uputio tamo gdje mi danas postojimo.

Inkluzija je proces uključivanja osoba s različitim oblikom invalidnosti u što aktivnije i ravnopravnije sudjelovanje u društvu. Sa svrhom poticanja kvalitetnijeg razumijevanja osoba s nemogućnostima, zamislite da svi članovi društva dobiju zadatak popeti se na drvo.

*Tereza Szavai,
dipl.defektolog i surdolog*

bu. Presudni elementi za uspjeh mjuzikla su glazba koja pojačava emocije i multimedijalna komponenta koja je izrazito pristupačna i nezamjenjiva gluhoj publici. „Poučno pripovijedanje priča na znakovnom jeziku vezano uz život gluhih, vezano za njihovo školovanje i obavljanje posla, vezano za to kako su putem postizanja inkluzije svašta prošli, kako se snalaze u svakodnevnom životu i u društvu itd.

Dotaklo se i proglašenja najboljeg sportaša s invaliditetom. Potom i zanimljive anegdote o gledanju i „slušanju“ crtanog filma („netitlovanog“) s našeg gledišta kao gluhe osobe te kako poticati humor kod gluhe osobe?

Svima nama je poznato kako se treba ponašati prema osobama s invaliditetom (prema slijepima, tjelesnim invalidima, gluha ...). Sljepoća, tjelesna invalidnost je vidljiv hendikep, tu nema problema u vezi komunikacije i svaka osoba će pomoći. No što je sa gluha? Nevidljiv hendikep!

Unatoč „viđenju“ slušnog aparata i umjetne pužnice. Komunikacija je najveći problem. Kako komunikacija među čujućima nesmetano teče, a gluha osoba teško prati u toj „čujućoj“ komunikaciji i stalno ispituje čujuće o čemu se priča. Postoje gluhe osobe koje dobro govore, no ne znaju znakovni jezik. Takve osobe svakako moraju naučiti. Isto kao i čujuće osobe koje svakodnevno komuniciraju s gluha, ukoliko to žele.

Točna je činjenica da gluha osoba nikad neće pročitati, ali čujuće osobe mogu naučiti znakovni jezik.

Multimedijalni zapis je prikazao razne snimke događaja, među ostalima upečatljiv događaj – razgovor čujućih osoba i gluha koji ništa ne razumije o čemu pričaju čujući. Kako se gluha osjeća u toj situaciji? „Nevidljiv“, pokušava se uključiti ..., čujući samo ga primijete, zanemaruju ga, odmahuju ... Pita čujuće pokraj sebe „Što kaže?!“

Poznati su nama gluha odgovori čujućih: ... čekaj malo ..., ... poslije kažem ... i tako slično do se čujući ne „zasite“ našeg stalnog postavljanja pitanja „Što kaže?!“ i dođe do „eksplozije emocija“ i kod čujućih i kod gluha koji nije ni kriv ni dužan. Isto su nama i poznate riječi čujućih: što hoćeš ..., ... zaboravio sam ..., ništa važno ..., i tako slično, ... Kao i psotka kao jedini način komunikacije među ljudima. Žalosno, ali istinito!

Kroz tu predstavu, naizmjenično u slijedu, uz glazbu tog banda, svi smo pratili s ushićenjem i razumijevanjem pjesme koje je pjevala čujuća Iva (vokal na govornom jeziku) i zahvaljujući Lemary koja je prevodila te pjesme na znakovnom jeziku.

U ugodnoj atmosferi i u dobrom raspoloženju, uz te vokale, izvrsno su svirali gluhi glazbenici: bass gitaristi Angel i Ming, bubnjar Dražen, vokal Nedeljko koji svira đembu i tamburin i čujući glazbenik gitarist Siniša.

PRVI HRVATSKI BEND Deaf band DLAN

Kraj mjuzikla nekako je posebniji za sve nas gluhe. Posebniji zbog razine sreće koju bend nastupom izaziva. Uistinu, bend je fenomenalan. Petoro gluhih izvođača (bass gitaristi, bubnjar, vokal koji svira đembu i tamburin te pjevačica na znakovnom jeziku) zajedno je s 2 čujuća izvođača (gitarist i vokal na govornom jeziku) rasturalo rock muziku, izvodilo pjesme poznatih pjevača i grupa (rock, hard rock, rock`n`roll...) te pjesme koje su sami skladali.

Unatoč tome što muziku ne čujemo oslanjamo se na ritam osjećajući vibracije u tijelu stojeći uz razglas i instrumente što se prvenstveno odnosi na bubnjeve. Rekla bih da osjećamo glazbu u srcu. Glazbu slušamo "emocionalnim umom". On je nezaobilazno mjesto susreta svih izvođača: čujućih i gluhih, kako kroz glazbu i pjesmu, tako i kroz

međusobnu suradnju i zajedničko "pjevanje" na znakovnom jeziku. Svi su izvođači međusobno komunicirali izrazima lica, gestama, vizualnim znakovima i simbolima. Kroz takvu je komunikaciju ostvareno lakše povezivanje gluhih i čujućih. Bila je to izvanredna prilika da se gluhi glazbeno izraze, da pokažu svoje umijeće široj javnosti i da aktivno surađuju sa čujućima. Reakcije publike, kako čujuće tako i gluhe, bile su veoma pozitivne i odobravajuće.

Srdačne čestitke režiseru, svim izvođačima, glazbenicima i svima koji su sudjelovali u mjuziklu, kao i prvom hrvatskom inkluzivnom bendu na njihovom radu, trudu, talentu i hrabrosti u namjeri da se upuste u „glazbene vode“.

Od srca im želim puno uspjeha.

ha u prikazivanju predstava i koncerata te se nadam da će i šira javnost u njima prepoznati umjetnički potencijal gluhih i nagluhih osoba što će se bitno odraziti na njihovo samopoštovanje. Navedeno je istinski pozitivan primjer inkluzije.

Putem inkluzije te senzibilizacijom društva o umjetničkim potencijalima osoba s oštećenjem sluha, čujući pokazuju dobru volju, podršku i želju za učenjem komunikacije na znakovnom jeziku koju i dalje treba podržati i njegovati.

Kroz zajedničku kulturnu suradnju Gluhi stječu inicijativu, samopouzdanje i sigurnost, bolju toleranciju i solidarnost, produktivnije raspolažu informacijama i komunikacijskim tehnologijama.

Nužno je poticati međusobno uvažavanje različitosti, poticati interes publike za glazbu i pružati osjećaj da je glazba jednako pristupačna svima, isto kao i sviranje instrumenata.

Svi smo jednaki! Treba rušiti predrasude, prepreke, nedoumice, nevjerice i sumnje!

Ružica Kežman, profesor defektolog

Fotografije : Mladen Pobi

20

karikature: Zlatko Orci

GLAZBENA I PLESNA UMJETNOST – „GLUHI“ DOŽIVLJAJ“

U prošlim brojevima ovog časopisa je već spomenuta ova tema. Sigurno su neki od vas čitatelja već čuli i gledali kako naše tako i strane, gluhe i nagluhe umjetnike – glazbenike, bubnjare, plesače koje ću spomenuti itd. No vrijedno je reći nešto i o specifičnom načinu na koji isti doživljavaju glazbu i ples.

Prije pet godina, u Močvari je nastupao bend "Mur Du Son" (grupa gluhih bubnjara iz Pariza). Naziv banda u prijevodu znači "Zvučni zid". Band je sastavljen od gluhih glazbenika koji izvode na raznim instrumentima: đembama, kongama, bas gitari i bubnjevima te članovi banda komuniciraju isključivo pogledima. Svi smo bili očarani njihovom glazbom i atraktivnim glazbenicima.

Prvi hrvatski inkluzivni bend „Deaf band DLAN“

Sretni smo i ponosni na naš prvi hrvatski bend „Deaf band DLAN“ koji sve nas fascinira stvaranjem glazbe na raznim instrumentima: bubnjevima, bass gitarama, đembom, tamburinom i gitarom praćenih s pjevačima na verbalnom i znakovnom jeziku. Deaf band DLAN pokazao je nama gluha, nagluha i široj javnosti da su u mogućnosti stvoriti glazbu zahvaljujući njihovoj talentiranosti i ogromnoj ljubavi prema glazbi.

Sviraju, pjevaju, plešu, imaju izvrstan osjećaj za ritam, uzevši u obzir njihovo ograničenje. Kada bend svira, vlada magično vesela atmosfera! Gluhi mogu sve

uz pravi stav, volju, trud i beskrajnu upornost... Sve osim čuti. „Slušaju“ slikom i osjećajem!

Naš svestrani umjetnik Angel Naumovski, predsjednik Udruge „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih“, dao je intervju o stvaranju prvog inkluzivnog benda, njihovim počecima rada i o osobnom doživljaju glazbe.

i krenuti u novom umjetničkom pravcu – u glazbi. Naš instruktor, solo gitarist Siniša (koji je čujuća osoba) pokazao je volju i interes da se uključi u bend, kao i članica Udruge „DLAN“, pjevačica Iva, koja je također čujuća osoba, tako da sa pravom možemo reći da smo inkluzivni glazbeni bend. Kasnije smo u bend uključili nove mlade/stare snage Lemary i Nedeljka, te

Članovi Deaf Band DLAN-a

1. Ukratko nam predstavite vaš bend.

Deaf Band DLAN je nastao uz inicijativu članova Udruge „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN“. Kod članova Udruge postoji zaljubljenost u glazbu stoga je bilo pitanje vremena kad će doći do osnivanja glazbenog sastava.

Zahvaljujući glazbenim radionicama (udaraljke i bass gitara) koje je Pučko Otvoreno Učilište Zagreb organiziralo u suradnji sa Udrugom „DLAN“, nekoliko članova (Dražen, Ming i ja) se usudilo pokrenuti osnivanje benda DLAN

ako nastavimo postati ćemo pravi orkestar koji izvodi pjesme na dva jezika – vokalnog i znakovnog.

2. Što vas je potaklo i inspiriralo da postanete glazbenik i da stvorite grupu glazbenika, tj. bend?

Kao što sam odgovorio u prvom pitanju, nekoliko članova je pokazalo interes, sklonost i što je najvažnije, ljubav prema glazbi. Mene osobno nije trebalo puno potaknuti da se bavim glazbom, jer odmalena (zapravo od 15. godine života) sam stalno bio uz TV i gledao MTV, Hit Depo i slične TV glazbene programe. Uvijek sam vikendima izlazio s prijateljima

u disko klubove gdje smo plesali i tulumarili do sitnih sati, što mogu i reći za sve nas u bendu DLAN. Za mene je bavljenje glazbom bila tabu tema i nepoznat pojam (posebno u školi gdje sam se ubijao od dosade na nastavi glazbenog odgoja) sve dok POUZ nije organiziralo radionice u kojima sam osjetio želju da krenem u novi umjetnički pravac.

3. Što je najteže kad si gluhi glazbenik?

Pošto mi, članovi benda, obožavamo ići na probe na kojima je stalno prisutan smijeh i dobro raspoloženje, kao i velika volja za učenjem i stvaranjem novih komada, ništa nam nije teško. Paradoks je, ako se mene pita, da kad učim note na bass gitari (u kojima osoba zdrava sluha može uočiti razlike u tonovima) ja, gotovo da i ne uočim razlike u tonovima (duboki i visoki) pa se mučim sa tehnikama „prstometa“ (durovi, molovi, kvinte, oktave, sinkope...).

Kad krene bubanj, solo gitara, vokal pa bass gitara gotovo da se izgubim u glazbi... Za mene je „spas“ biti blizu razglasa i bubnjara koji daje ritam te biti u vizualnom kontaktu sa solo gitaristom i bass gitaristom kako bi se lakše uživio u glazbu odnosno sviranje.

4. Koja je vaša omiljena glazba za sviranje, pjevanje i ples?

Pošto smo mi u duši rockeri i oduvijek se furamo na rock, uglavnom sviramo rock i hard rock glazbu. Trenutno smo u fazi da stvaramo autorske stvari. Dosad smo čak i snimili dvije autorske pjesme (jedna je rock, a druga rap), a u pripremi je još nekoliko novih pjesama.

5. Što biste rekli gluhim osobama kojima je teško raditi ono što žele raditi?

Sve se može... Samo treba pokušati i ustrajati u tome. Ništa ne košta.

6. Koji je vaš najveći san, vaša želja?

Naši snovi, naše želje? Hm, da budemo zdravi i sretni! Dok je zdravlja, bit će slavlja... Kao što rekoh, kod nas je prisutan smijeh, veselje i dobro raspoloženje. Mislim i tvrdim da bolje od ovog nemre bit. Skupa smo otprilike dvije godine, možemo reći da smo puno napravili, a tek smo počeli. Naravno, počeli smo sanjariti, a da se snovi ostvare trebat će nam još puno toga... Polako, ali sigurno!!!

Čestitamo Angelu i svim članovima benda na beskrajnom trudu i uspjehu u stvaranju glazbe. Dijelimo neo-

pisivu sreću s vama zbog vaših vrlina, vaše ljubavi prema glazbi, vašeg entuzijazma i vaše zajedničke energije. Od srca vam želimo puno uspjeha i velik broj nadolazećih nastupa.

OTKRIĆE SHOWA SUPERTALENT

Da život ponekad piše uistinu zanimljive priče dokazuje i otkriće showa Supertalent u kojemu su nastupali plesni par Deborah Šuker i Marijan Kešinović (2009.) i "beatboxer" Tin Duvnjak (2016.).

Deborah Šuker i Marijan Kešinović - plesni par koji je plesnim umijećem očarao tročlani žiri Supertalenta.

Marijan Kešinović - Vinkovački „John Travolta“ ne čuje zvuk ali osjeća ritam (11.10.2009.) Marijan Kešinović (u dobi od 14 godina, 2009.) je izvrstan plesač iako je bez pomoći slušnog aparata potpuno gluhi. On je gluhi od rođenja, prvu riječ izgovorio je sa četiri godine, no unatoč tome izvrstan je plesač koji savršeno osjeća ritam preko svoje partnerice Deborah Šuker.

Uporan je, druželjubiv i neustrašiv. Marijanovom lakoćom snalaženja na plesnom podiju ponosi se njegov otac koji se, kaže, ni u snu nije nadao da će mu sin jednog dana postati plesač. Riječi Marijanovog oca: „Marijan na jedno uho ne čuje 90 posto, a na drugo 85 posto, dakle ne čuje i ne prepoznaje zvuk, ali nekim čudom osjeća ritam. Kad mi je prije dvije godine došao iz škole s letkom za upis u plesnu školu, nisam bio posebno oduševljen, ali je zato mama bila izvan sebe od sreće što

Deborah Šuker i Marijan Kešinović

joj sin želi naučiti plesati. Danas sam ponosan na njega jer vidim da se bavi nečim što iskreno voli i u čemu je jako talentiran. Inače ne bi u tako malo vremena brzo napredovao i osvojio mnoge nagrade."

"Marijan je uvijek bio uporno dijete koje, kad nešto zacrta, ne odustaje. Ničeg se ne boji, svakom kaže sve u lice. Osim plesa, ovisan je i o internetu, na Facebooku je satima. Jako voli društvo, pa kad dođemo na trening, on bi pola vremena plesao, a pola pričao s ekipom. Mislim da je imao sreće i što je dobio jako talentiranu partnericu s kojom se odlično slaže. Nije mi teško ponekad voziti do Osijeka da se Marijan pripremi za neko veliko plesno natjecanje."

Tin Duvnjak - Gubitak sluha nikad me nije obeshrabrio! (4.6.2016.)

Tin Duvnjak je učenik XII. gimnazije, a osim što se bavi beatboxom, trenira krav magu, izraelsku vještinu samoobrane. Beatboxanjem se bavi čak devet godina, a sve je počelo kada ga je sestra uvela

u svijet hip hop glazbe. Tin se na odmah zaljubio u ovu vrstu glazbe i krenuo je s imitiranjem zvukova, da bi na kraju počeo beatboxati. Nedugo nakon toga je počeo gubiti sluh, prvo na jedno uho, da bi na kraju ostao u potpunosti gluh. Sedamnaestogodišnjak je prije godinu dana dobio slušni aparat i svijet glazbe ponovno je postao stvarnost. „Želim ljudima pokazati da niti jedan hendikep ne treba biti prepreka u životu, bitna je samo dobra volja“, otkrio je simpatični Tin.

Za polufinale showa pripremio je kombinaciju plesa, beatboxa i glume, rekao je da mu pobjeda nije bitna jer je on za sebe već sada u neku ruku pobjednik. Naime Tin je jedini beatboxer koji je uspio doći do polufinala showa i ta činjenica mu jako puno znači. Svojim nastupom želio je pokazati svim mladim ljudima da se sve može uz volju i trud.

Tin Duvnjak

Hasan Mujanović – gluhi plesač iz Sarajeva (28.5.2013.)

„Počeo sam se baviti breakdancingom sa 18 godina, na ulici. Teže je, kad si gluh, osjetiti muziku, ne možeš plesati bez muzike.

Kad imaš glazbu, pojačaš... Osjećaš vibraciju. Osjećaš se kao da letiš. I možeš da radiš što god hoćeš.“ Baviti se plesom - za to ili imamo talent ili ne. Ali, kako plesati kada ne čujemo glazbu?

Unatoč oštećenju sluha, 24 godišnji Hasan Mujanović je break dance plesač. Pohađao je školu u Centru za slušnu i govornu rehabilitaciju u Sarajevu, ali po završetku školovanja sve do danas nije uspio pronaći posao.

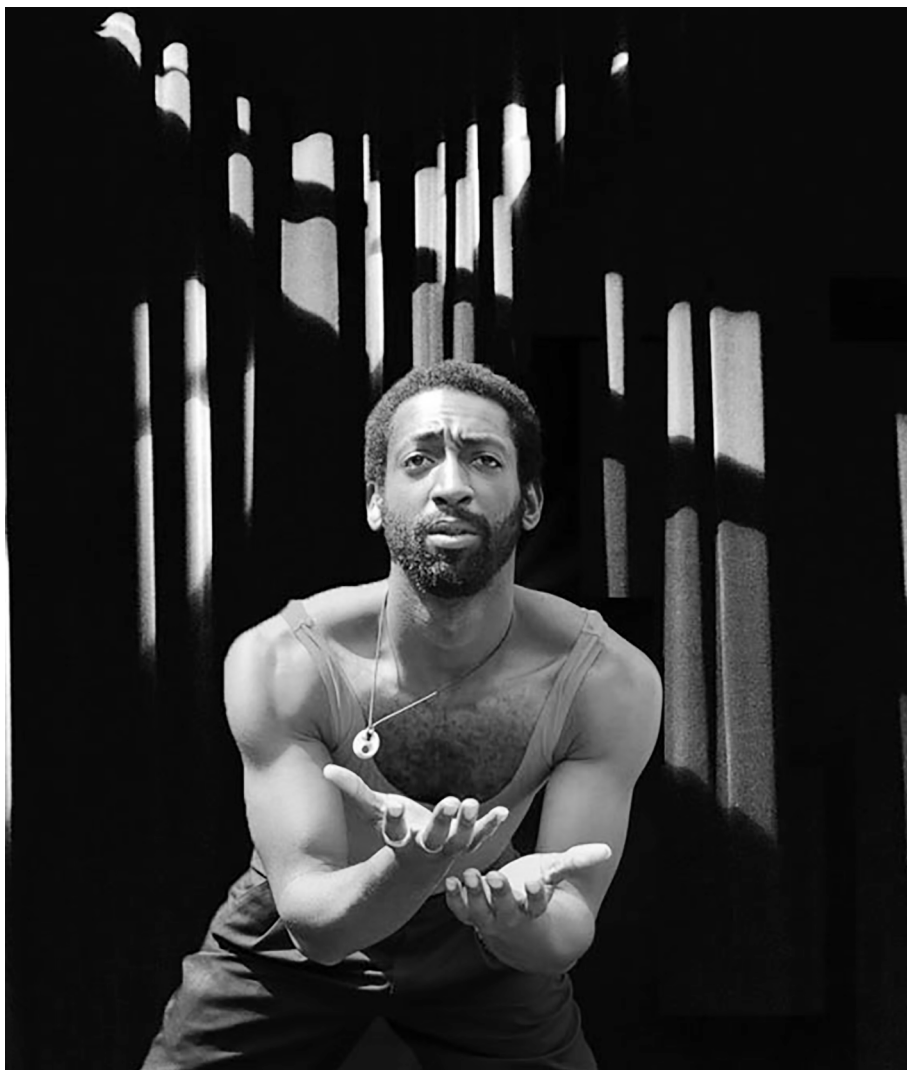
Kako i sam Hasan kaže, nije mu bilo lako bez muzike savladati sve pokrete, pratiti ritmove, ali ogromna ljubav prema plesu, talent i beskrajna upornost, učinile su da ovaj mladi Sarajlija uspije u onome što radi.

Hasan Mujanović

Unatoč životu od danas do sutra i diskriminaciji koju svakodnevno doživljava, Hasan se ne predaje.

Ples je ono što ga, unatoč svemu, čini sretnim i vjeruje da će jednog dana doći bolja vremena u kojima će se njegov trud i upornost isplatiti.

Antoine Hunter

Antoine Hunter - gluhi plesač u Sjedinjenim Američkim Državama

Odrastao je u West Oaklandu sa samohranom majkom. Hunter se zaljubio u ples u dobi od pet godina, kada je vidio balet Orašar. Želio je plesati odmah, ali si nije mogao priuštiti plaćanje škole plesa.

Tek u srednjoj školi Hunter je počeo školovanje za plesača. I tako se usavršio do razine da je u mogućnosti nastupati na javnim manifestacijama i na međunarodnim plesnim festivalima. On je umjetnički ravnatelj Urban jazz dance kluba i osnivač Bay Area godišnjeg međunarodnog plesnog festivala gluhih plesača i koreografa. Strastveni je zastupnik plesa u zajednici gluhih. Kao umjetnik i izvođač, on

doživljava glazbu na potpuno drugačiji način od većine nas. Riječi Huntera: „Biti plesač je biti kao čarobnjak. Mi stvaramo čarobne stvari. Bilo da se čuje ili ne, ples je duhovno, emocionalno slobodno iskustvo. Kad vidite ples, radi se o životu. Volim raditi sa čujućim umjetnicima koji ti pokažu plesne pokrete uz zvukove glazbe.

Ponekad čujućim umjetnici govore poput: "Kad čuješ ovo, želim da padneš na pod" ili "kad čujem promjenu tempa, želim ići brže." Nisu svi čujućim spremni i sposobni da mi daju signale. Budući da ne čujem ove signale, moram pronaći način kako bi ostvario i pokazao ples koji osjećam. Ples je izazov. Ples ima sposobnost da zbližava ljude i ima moć da liječi. Plešem, jer sam slobodan i jer sam sretan. Moja omiljena glazba za

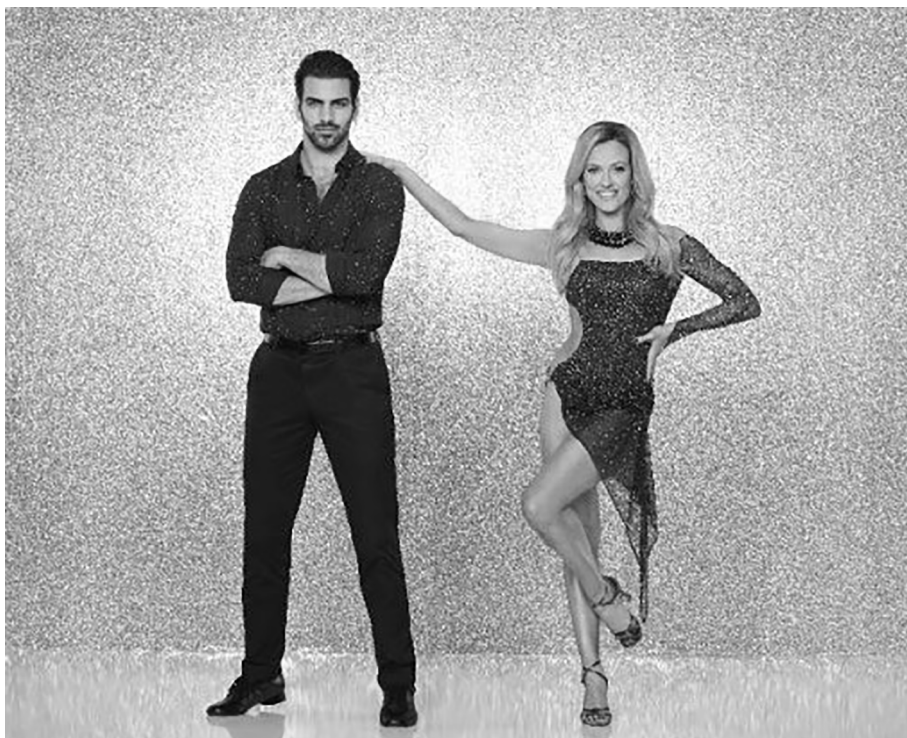
ples: jazz, soul, pop i afro glazba. Volim Mozarta... Moj najveći san je predstaviti ples gluhih široj javnosti, želim da to bude sredstvo za osnaživanje gluhih i da čujuća okolina shvati da mi gluhi možemo plesati uz glazbu. Ako za stvar koju želite učiniti, vrijedi živjeti, onda ste jedan korak bliže sreći."

Nyle DiMarco - gluhi model iz "ANTM"-a, zvijezda showa "Dancing With The Stars" (2016.)

Gluhi model Nyle DiMarco osvojio je publiku nastupom u emisiji "America's Next Top Model", 2015. godine. Bez obzira na činjenicu što ne čuje, odlučni maneken poštivao je sva pravila igre te pažljivo prihvaćao sugestije i kritike sudaca te iz tjedna u tjedan poboljšavao svoju izvedbu.

Njegov odlučan stav i simpatična narav, uz fizičke predispozicije i izuzetnu profesionalnost oduševili su suce i glasače pa je tako upravo on postao pobjednik 22. sezone showa "America's Next Top Model". Zgodni Nyle od tada je nastavio raditi kao maneken, a dobio je i još jednu televizijsku ponudu pa tako sada nastupa u plesnoj emisiji "Dancing With The Stars" gdje ponovno briljira.

Nakon prvog nastupa, jedan od sudaca mu je rekao: "Jesi li stvaran? Ti bi mogao biti idući američki najbolji plesač." "Znam da su mnogi drugi sudionici mislili kako sam netko tko će igrati na kartu sažaljenja, no uspio sam im pokazati da jesam plesač." izjavio je Nyle nakon fantastičnog prvog nastupa i dodao: "Kad sam odrastao, mama me uvijek učila

Nyle DiMarco i Peta Murgatroyd

da mogu raditi što god poželim. Sluh nije sve. Tako sam si postavio ljestvicu visoko, a još uvijek imam mnogo za pokazati svijetu."

Nyle je drugi gluhi natjecatelj u povijesti ovog showa, a partnerica mu je plesačica Peta Murgatroyd s kojom je uspostavio odličnu komunikaciju. Peta je izjavila kako i sama sada pokušava naučiti znakovni jezik i kako uživa u ovoj suradnji jer je njihova komunikacija tako vizualna, a ona je osoba koja mu pomaže da razumije glazbu premda ju ne čuje. Zgodni Nyle je za E! magazin izjavio: "Veselim se što imam priliku promijeniti mišljenje koje ljudi imaju o gluhim ljudima - i mi možemo plesati!"

ZAKLJUČAK

Razvoj novih tehnologija omogućio je većini ljudi oštećenog sluha pristup glazbi. Sada je dostupna tehnologija koja gluhim

i nagluhim osobama omogućuje da sviraju elektroničke instrumente. Razvijen je i cijeli niz multimedijalnih tehnika koje uz korištenje boje i vibracije pomažu gluhim osobama da uživaju u glazbi. Pjesme se izvode tako da su riječi izražene znakovima za gluhe.

Razvijeno je i pjevanje kod kojeg se rukama pokazuju pjevane muzičke note. Mi gluhi doživljavamo snažnu paletu emocija „slušanjem“ glazbe kroz vizualni doživljaj i „pjevanjem“ na znakovnom jeziku. Glazba je utkana u društvenu potku naših života. Glazba djeluje blagotvorno na cijeli organizam.

Njeno slušanje ima moć opuštanja, punjenja energijom i ona pozitivno utječe na psihi i tijelo. Glazba i ples pomažu i u razvoju komunikacijskih vještina.

Muziciranje, stvaranje glazbe i plesa, kao i pridavanje posebnog značenja glazbi i plesu unutar jedne kulture ili u određenoj okolini, osnažuje i spaja društvenu zajednicu gluhih i čujućih osoba. Korist od sviranja nekog glazben-

og instrumenta uključuje i razvoj društvenih vještina, ljubav prema glazbi, uživanje u glazbi, razvijanje timskog rada i razvijanje osjećaja postignuća i samopouzdanja.

Ples je energija koja spaja dušu s tijelom. Ples, pokretanje tijela prema ritmu glazbe, prati nas gluhe i nagluhe od djetinjstva i nešto je u čemu uživamo svim srcem. Plesni pokreti razvijaju ravnotežu, kvalitetu dodira i osjetila za vlastiti pokret.

Glazba, kao i ples potiče interakciju s drugima, tj. sa čujućima. Ta interakcija, gdje osobe sa oštećenjem sluha pokazuju svoje umjetničke potencijale i izvrsne rezultate u raznim sferama glazbene i plesne umjetnosti, je pravi pozitivan primjer inkluzije.

Ona omogućava zadovoljstvo koje se odnosi na emocionalni doživljaj sudionika u komunikaciji, stvara duboki osjećaj zajedništva i pripadnosti, potiče empatiju, istinsko razumijevanje i oplemenjivanje međuljudskih odnosa.

Ružica Kežman, prof.defektolog

"Mur Du Son"

PREVODITELJICA ZNAKOVNOG JEZIKA ZA GLUHE

U oblačno čikaško popodne u kolovozu 2013. godine, hip-hop umjetnik Kendrick Lamar pojavio se na Lollapalooza Bud Light pozornici. Uz gromoglasno odobravanje tisuća dvadeset i nešto - godišnjaka, uhvatio je pozlaćeni mikrofoni i ukluzao ravno u uvod pjesme "Backseat Freestyle" Martin je imao san / Martin je imao san / Kendrick ima san...

Sa strane pozornice na povišenoj platformi, 36 godišnja Amber Galloway Gallego podigla je ruke u zrak i okrenula svoje tijelo u ritmu. Odjevena u grimiznu košulju i noseći rozu "pixie" frizuru također je bila usred sna: da proizvodi glazbu-osobito rap -dostupan gluhoj populaciji.

Kao američki prevoditelj znakovnog jezika koji se bavi glazbenim performansom, Gallego ima iz sebe preko 300 rap, R&B i rock koncerata te je surađivala sa izvođačima od "Aerosmith"-a do "Destinys Child"-a. Nakon što joj je gluhi prijatelj rekao da "glazba nije za gluhe osobe", rekla je da je krenula na zadatak da mu dokaže suprotno. Danas ona nastupa uz brojna velika imena diljem SAD-a prilagođavajući njihove nastupe gluhim posjetiteljima i gledateljima. Prilikom toga ona se oslanja na neumornu kombinaciju znakova, izraza lica, pokreta tijelom i senzibiliteta.

Praćenje znakova

Odrastajući u grubom i prevrtljivom San Antoniu u blizini Texasa Gallego se je htjela postati prva naširoko priznata bijela reperica u SAD-u. U srednjoj školi provodila je svoje jednosatne

pauze za ručak izbacujući rime na hrđavim ljuljačkama pokušavajući postići sve to što je htjela. Iza njene grube vanjštine, Gallego je doživjela niz čudotvornih trenutaka s gluhim ljudima koji su oblikovali njenu budućnost.

"Kada mi je bilo 5 godina moj je otac počeo vidati ženu koja je imala gluhog sina," rekla je. "On je bio izviđač koji me naučio moj prvi znak ikada - kamp." Nekoliko godina kasnije njena je babysitterica rodila dvoje djece koja su bila gluha; Gallego ih je promatrala

kako rastu učeći znakovni jezik kako su se razvijali. U srednjoj školi, jedan je gluhi atletičar istegnuo ligament, a Gallego mu je u tome trenutku pomoću svog "jedva dostatnog poznavanja znakovnog jezika" pomogla u procesu oporavka preporučivši mu na znakovnom jeziku nekoliko korisnih vježbi.

Kao junior u srednjoj školi, Gallego je doživjela strašnu prometnu nesreću te je ostala vezana za krevet dugi niz mjeseci. Njena cimerica koja je slučajno baš bila gluha postala joj je bliska prijateljica. "Ona je bila 24-godišnjakinja koju je pogodio automobil kojeg nije čula, koji ju je obogaljšio za cijeli život," kaže Gallego. "Nitko nije htio po razgovarati s njom pa sam tako ja počela znakovati s njom. Postale smo dobre prijateljice".

Kao posljedica njene automobil-ske nezgode Gallego je prerano odustala od srednje škole, godinu je dana učila hodati ispočetka te je proživjela stotine sati teških i bolnih terapija. Čim se oporavila, sa 17 godina, zatrudnjela je i rodila blizance. No njeni padovi i novonastale obaveze nisu uspjeli ukrotiti njene ambicije: završila je srednjoškolsko obrazovanje i nastavila je na "college" gdje su je s vremenom ohrabрили da se priključi timu za uvježbavanje američkog znakovnog jezika (ASL).

Nedugo nakon toga, Gallego je pozvana da sudjeluje uz gluhi plesnu skupinu San Antonio, program pod vodstvom plesne skupine "The Wild Zappers", koja inspirira gluhe srednjoškolce da uče plesne rutine. Taj se događaj pokazao prosvjetljujućim iskustvom za nju: "Imali su te koreografirane hip hop plesove spojene sa znakovnim jezikom. I bili su točni po pitanju ritma i potpuno uronjeni u pjesme osjećajući instrumentaciju. Po prvi put sam shvatila da gluhi ljudi mogu uživati u glazbi uz pravi način prikaza. Naježila sam se po vratu i shvatila da ima nešto u ovome."

Gallego je svakoga petka kod sebe doma počela organizirati zabave na kojima su se gluhi i čujući mogli družiti, učiti jedni od drugih i slušati glazbu. Jednoga je petka na repetoar stigla i pjesma "Baby got back" od Sir Mix A Lot-a, a Gallego je u hipu odlučila ustati i i početi pjevati riječi. "Moja gluha prijateljica je rekla, 'Wow, puštaju tako proste pjesme na radiju?', nije mogla vjerovati," kaže Gallego. "No onda se nasmijala i rekla mi, 'Stvarno si dobra u ovome - nikada nismo vidjeli

prevoditelja da izvodi tako nešto'" Poduprta riječima ohrabrenja, Gallego je krenula u potragu za prilikom da stvara glazbu dostupnu gluhim ljudima.

Dobrodošli na Rodeo

U to je vrijeme najveća dvorana u gradu bila Rodeo. Ta je velika arena privlačila velika imena i na svakome je nastupu, u kutu imala prevoditelja znakovnog jezika, no oni nisu bili ekspresivni i često nisu činili mnogo kako bi preveli emotivne detalje svakoga nastupa gluhima. "Oni su samo znakovali konkretne riječi i jedva su se kretali," kaže. "To uopće nije bio pravi prikaz glazbe, niti je inspirirao gluhe ljude da mare za glazbu". Rezultat je bio da se prosječnih 25 - 50 posjetitelja osjećalo poprilično isključeno.

Gallego prevodi uz Snoop Dogg-a

"Rekli bi mi, 'Amber, glazba je za čujuće. Ona nije za gluhe ljude,'" sjeća se Gallego. "Glazba mi je toliko puno značila i sve o čemu sam mogla razmišljati bilo je 'Kako ovo mogu prevesti za njih?', tada sam se i sjetila koliko su uživali u nastupima gluhe plesne skupine San Antonio, te da je ključ razumijevanja u pokretu." Jednog proljetnog dana kasnih 90-ih, Gallego je pristupila jednom od direktora rodea i demon-

strirala joj svoje mogućnosti te je uvjerila da je pusti na pozornicu. Za Gallego, prvi profesionalni angažman u sklopu rodea bio je vezan za R&B skupinu Destinys Child. "Samo sam se popela tamo gore i radila svoju stvar," kaže, "a reakcije ljudi su bile 'Wow, nikad prije nismo bili povezani s glazbom, sad jesmo.' Angažman je toliko dobro prošao da je Gallego provela iduće 4 godine radeći za Rodeo.

Kroz vrijeme prevodila je na 22 nastupa, zaposlila je tim od 4 prevoditelja - dva za rodeo i dva za glazbene evente - i redefinirala način na koji gluhi posjetitelji doživljavaju izvedbe. Dok je prethodni način prevodenja bio ravan i dosadan, Gallego je prevodila uz neviđenu strast: ru-

kama je sjekla zrak brzim i preciznim znakovima, usta i jezik su joj se kretali kao da je opsjednuta, a tijelo se kretalo u ritmu glazbe.

"Znakovala sam za sve od Aerosmitha do Lynard Skynard-a, Snoop Dogg-a," kaže. "Country, R&B, grunge, rap: što god vam padne na pamet, ja sam to prevodila." 2014. godine, nakon što je nekoliko godina provela radeći za druge prevodilačke kompanije,

Gallego je osnovala vlastiti biznis, Amber G Productions.

Težak posao prevođenja američkog znakovnog jezika

Danas se Gallego i njen tim glazbenih prevoditelja većinom bavi prevođenjem na velikim festivalima kao što je "Austin City Limits" i na lokalnim manifestacijama u saveznoj državi Texas.

zahtijevati specifičnog prevoditelja. Većinu vremena, nakon što gluha osoba prođe kroz ovaj rigorozan postupak koji traje tjednima, ista završi s prevoditeljem koji joj ne pruži odgovarajuću povezanost s glazbom."

Čest je slučaj da prevoditelji koje dvorana pruža svojim posjetiteljima nisu adekvatno obučeni za prevođenje glazbe.

Gallego u društvu svog tima prevoditelja

Njen posao oslanja se na relativno nedavno donesen zakon. Akt vezan za amerikance s invaliditetom mlađe od 1990 godine koji nalaže da su koncertne dvorane dužne posjetiteljima s nedostatkom sluha pružiti prevoditelja znakovnog jezika. Dok se ovim zakonom nastoji gluhe ljude tretirati jednako, procedura traženja prevoditelja komplicirana je i često razuvjeri gluhe od prisustvovanja.

Gallego u nastavku obrazlaže: *"Ako ja želim ići na koncert sutra, jednostavno kupim kartu i odem. Gluha osoba mora poslati e mail dvorani, potom naći pravu osobu (što nije lako), tražiti uslugu i zatim*

Gallego je dio male zajednice prevoditelja koji su specijalizirani za ovu tehniku prevođenja koja zahtijeva veliku predanost u radu.

Proces počinje dva mjeseca prije nastupa. Prvi korak uključuje istraživanje umjetnika i pronalazak svakog mogućeg popisa izvedbe u proteklih 5 godina.

Nakon toga počinje sa pretraživanjem portala Spotify i iTunes za najpopularnijim pjesmama. Rijetkost je da joj se pruži popis pjesama prije nastupa te zbog toga mora zapamtiti i po 150 pjesama kako bi se izbjegla nespornost. "Pratim pokrete tijelom i način na koji se predstavlja na bini," kaže.

"Jer kao prevoditelj, ja moram biti u mogućnosti kanalizirati poruku" Tek tada počinje pravi posao: slušanje svake pjesme, pamćenje teksta i sastavljanje dijagrama priče u kojoj rastavlja pjesme po temama od kojih svaka prenosi određenu poruku.

"Osoba koju mi je najteže bilo prevoditi bio je Jack White," kaže Gallego. "On nema neki set: čak ni njegovi bendovi nemaju pojma što će izvoditi kada dođu na binu. A i rime su mu simbolički guste".

Kako funkcionira prevođenje glazbe na znakovni jezik

Problem s mnogim izvedbama znakovnog jezika kaže Gallego je da je većini prevoditelja nedostaje "dinamička ekvivalencija".

Američki znakovni jezik, kao i u govoru sadrži gramatička i sintaktička pravila koja valja poštivati, a pokazivanje pravih znakova rukama jedan je od 5 važnih parametara koji je koriste u prevođenju.

5 Parameters of American Sign Language									
Handshape					Orientation				
What shape is your hand in?					Which way is your palm facing?				
Location					Movement				
Where are you signing?					How do you move your hands?				
Non-Manual Signs									
What else are you doing to express a concept?									

5 parametara Američkog znakovnog jezika

- U kojem položaju je vaša ruka
- U kojem je smjeru okrenut vaš dlan
- U kojem smjeru znakuje
- Na koji način mičete ruke
- Što još radite kako biste se izrazili

"Jedan od najvažnijih i često zaboravljenih faktora su ne-ručni znakovi koji uključuju korištenje izraza lica, nagib glave, podizanje ramena, poza kojima se određuje značenje ili ističe određeni ton kako bi se uskladila intonacija s govornikovom," kaže. "Da ne izražavam takve stvari bilo bi to kao da izgovaram riječ bez konteksta".

"Kada ste na sastanku nekog odbora, prevoditelji izgledaju kao da im je dosadno i ozbiljni su kako bi se uklopili u ukupan ugođaj sastanka. Na nesreću, mnogi prevoditelji glazbe na znakovni jezik ostavljaju dojam kao da su na sastanku odbora. Oni ne odražavaju kompleksnost i slojevitost emocija u glazbi." Jedan od izazova s kojima se Gallego susrela je prevođenje metaforičkih koncepata pjesa-

ma bez da se izgubi kapriciozna priroda tekstova. Kako bi uspješno navigirala kroz navedeni problem koristi se nečime što naziva "isticanje glagola" prilikom čega mijesha znakovni jezik s pokretima tijela kako bi prenijela misao.

Primjerice, u pjesmi "Baby Got Back" Sir Mix A Lot kaže: "Moja anakonda ne želi ništa ako nemaš jastuke". Znakujući anakonda, Gallego kombinira ručni znak za zmiju sa pokretom koji ističe da se radi o penisu."

Znakujem zmiju no izgleda kao da govorim o velikom penisu," kaže, "I publika to razumije." Na sličan način, Gallego nije u mogućnosti samo tako reći "guzi-

ca" već mora simbolizirati da se radi o njegovom mišljenju o njoj kao seksualnom objektu i naglasku na njene obline. Umjesto da pokazuje na određeni dio tijela, ona u zraku rukama "nacrtava" oblik ogromne siluete bokova odnosno guzice.

Gallego rijetko znakuje specifične riječi koje izvođač govori. Umjesto toga ona povezuje koncepte iza riječi. To je zbog toga što konkretne riječi često zbunjuju gledatelje.

U "Rap God" pjesmi postoji dio u kojem slavni izvođač "Eminem" u 15 sekundi izgovori 97 riječi što je u prosjeku 6,5 riječi u sekundi. Bilo bi nemoguće za Gallego prevesti svaku pojedinu riječ stoga izražava izvođačev koncept pomoću određenih skraćenica.

Kada reper kaže "jebe mi se" Gallego umjesto toga znakuje "nije me briga" uz odgovarajuće pokrete tijela kojima otkriva intonaciju i kontekst izrečenoga.

Njena politika vezana uz proste riječi je beskompromisna. "Morate ih uključiti, one su dio osnažanja," kaže. "Ne uključiti ih je poput glazbenog autizma - ono je način ugnjetavanja gluhih ljudi pri čemu, kada čujete

riječ, odlučite ne prenijeti je." Kao i s verbalnim jezikom, znakovni jezik ima određene varijacije ovisno o regiji u kojoj se koristi. Sa svakim svojim nastupom Gallego nastoji usvojiti specifičnosti znakovnog jezika područja na kojemu nastupa.

Naplata usluga

Za sav njen mukotrpan rad plaćena je relativno malen iznos, oko 500 dolara ili manje po nas-

tupu. No kao prevoditelj, kaže, plaćena je emotivnom valutom. "Ponekad kad pogledam u daljinu i vidim gluhe kako znakuju pjesmu, kad vidim da se kreću u ritmu glazbe jedva zadržim suze radosnice." kaže, "postoji grubo razumijevanje između jezika i glazbe u tome trenutku."

Za Gallego, znakovanje je posao koji radi iz ljubavi. U svoje slobodno vrijeme vodi kanal na YouTube-u na kojem je objavi-

la 62 videa u kojima znakuje uz popularne pjesme. Tjedno zaprimi po 150 zahtjeva za prijevodima.

Kroz svoj rad surađivala je s nekim od najvećih imena u glazbenoj industriji, no i dalje postoje neki koje bi Gallego rado prekrižila s popisa želja. "Htjela bih prevoditi uz Jay-Z-a" kaže. "To bi bilo ostvarenje sna."

Odabrao Lino Ujčić

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivi

OPERA ZA GLUHE

Zanimljivo je da među gluhima u Hrvatskoj ima mali broj ljubitelja opere i općenito klasične muzike. Osim što gluhi imaju dobar osjećaj za ritam i osjećaj vibracije, više se oslanjaju se na jače i visoke frekvencije poput rock muzike, a teško se „fokusiraju“ na klasičnu muziku i operu zbog drugačijih tonova, intenziteta zvuka nerazumljivosti sadržaja.

Poznato je da u Hrvatskoj, u zadnje dvije godine, gluhi pokazuju interes za kazališne predstave čujućih zbog učestalijeg titlovanja i prevođenja sadržaja na znakovni jezik. U mogućnosti su pratiti baletne i plesne predstave isto kao i vizualne predstave. U HNK opera ponekad zna biti titlovanana stranom i hrvatskom jeziku, no nikada nije bila prevođena na znakovni jezik." Vjerujem da je prevođenje opere zahtjevan posao za prevoditelja, kao i prevođenje klasične glazbe." Wendy Ebsworth – kazališni „lider“ i prevoditeljica za opere na znakovnom jeziku veoma je cijenjena engleska prevoditeljica za gluhe. 2001. godine je nagrađena kao tumač za velik doprinos umjetnosti i glazbi u kazalištu. Prije nego što je postala prevoditeljica, Wendy je bila so-

cijalna radnica za rad sa gluhima u Birminghamu i Liverpoolu.

Radi kao prevoditeljica tjednih vijesti programa na GMTV i Meridian TV, radila je na filmskim setovima „Grof Solar“ i „Četiri vjenčanja i sprovod“. Počela je prevoditi glazbu 1990. godine u glazbenom kazalištu. Kao osoba koja nije tip za klasičnu glazbu dobila je mogućnost da prevodi opere u Royal Opera House-u, Engleskoj nacionalnoj operi i raznim drugim kazalištima. To iskustvo označilo je početak strastvenog slušanja opere koju zdušno i prevodi. Zahvaljujući toj prevoditeljici, u Engleskoj među gluhima ima ljubitelja opere.

Wendy Ebsworth je 1992. godine u Covent Gardenu čitavu operu „Pepeljuga“ prevođila na znakovni jezik i zbog toga je nagrađena velikim pljeskom na kraju opere.

Iako je prijevod pjevanog talijanskog teksta „Pepeljuga“ na engleski bio projiciran na zaslonu iznad pozornice, vrlo brzo se pokazalo da posao koji Wendy Ebsworth obavlja itekako ima smisla, jer je ona, osim teksta, u znakovni jezik vrlo sugestivno prevođila i samu glazbu, visinu intonacije, ritam, intenzitet zvuka, uključujući i muziciranje orkestra u trenucima kad pjevači šute. Stoga za svoj predani i izražajni rad, kojim se bavi već 26 godina, Wendy Ebsworth ponekad biva hvaljenija i od izvođača. Njezin posao ima smisla tim više što je povezana s gluhima za koje to radi i zna da ih na svaku predstavu koju ona za njih prevodi, dođe barem desetak.

Nadajmo se da će i kod nas doći do većeg broja gluhih - ljubitelja opere i klasične glazbe odnosno do izraženijeg interesa za ovim vidom umjetnosti time što će se s vremenom pojaviti stručna osoba zainteresirana za prevođenje takve muzike na znakovni jezik.

Ružica Kežman, prof.defektolog

LABORATORIJA ZVUKA d.o.o.

PRODAVAONICA SLUŠNIH APARATA

karikature: Zlatko Orct

SILVIA SOMMERLATH – PORTUGALSKA PRINCEZA OPLEMENILA ŠVEDSKU KRALJEVSKU LOZU I POZNAJE ŠVEDSKI ZNAKOVNI JEZIK

Silvia Sommerlath - Portugalska princeza koja je oplemenila Švedsku kraljevsku lozu poznaje švedski znakovni jezik. Vrijedno je spomenuti da netko iz kraljevske loze poznaje znakovni jezik, tako je otkriveno da kraljica Švedske Silvia Sommerlath poznaje švedski znakovni jezik za gluhe osobe. Silvia, kraljica Švedske (rođena kao Silvia Renate Sommerlath 23. decembra 1943.) je supruga kralja Carla XVI Gustafa Švedskog.

Rođena je u Heidelbergu, u Njemačkoj za vrijeme Drugog svjetskog rata, kao kćerka Nijemca Walthera Sommerlatha i Brazilke Alice Soares de Toledo. Nakon rata Silvijina obitelj se preselila u Brazil. Silvia je odgajana u gradu São Paulo od 1947. do 1957. godine, nakon čega su se opet vratili u Njemačku.

Prije braka sa švedskim kraljem, Silvia je radila u Argentinskom konzulatu u Munchenu. Vodila je XX Olimpijske igre u Munchenu 1972. godine i XII Zimske olimpijske igre u Innsbrucku 1976. godine. Neko vrijeme

Kraljica Švedske Silvia Sommerlath

radila je i kao stjuardesa. Školovana je prevoditeljica koja govori šest jezika - švedski, njemački, portugalski, francuski, španjolski i engleski. Također, poznaje i švedski znakovni jezik za gluhe osobe, kojim se koristi zajednica gluhih u toj zemlji.

Jako je aktivna u dobrotvornom radu, usmjeravajući svoje napore prema djeci s razvojnim poteškoćama. Novinari su mnogo puta primijetili da kralj suprug Silvije pogrešno piše svoje ime - u

zvaničnim dokumentima i prilikom posjete rudniku bakra kada se pogrešno potpisao na kamen. Kraljica Silvia je u televizijskom intervjuu priznala da njen suprug pati od disleksije, poremećaja sposobnosti čitanja i pisanja.

Ružica Kežman, profesor defektolog

ČUDESNO TKANJE SNOVA

Otišla je tiho naša Ela na nebeske poljane da tamo nastavi čudesno tkanje svojih snova... Na posljednjoj izložbi „Kad se Dlanovci slože, sve se može“, održanoj prije dvije godine u predvorju knjižnice Hrvatskih Studija u Kampusu kao da je dala naslutiti da će nas napustiti, jer ona je postigla svoj cilj.

Ispunila je svoj zadatak – dala nam je neprocjenjivo blago da ga upoznamo, da uživamo u njemu, da se divimo čudesnim nitima ljepote. Naviru mi sjećanja kad sam bio kod Ele doma, njezina radna soba je zapravo prekrasan i ogroman tkalački stan. Tu je ona prebivala, prepletala prstima, nabijala drvenim češljem. Koliko snage, upornosti, koliko volje, životnog žara! Nevjerojatno!

Tkalački stan se sastoji iz dvije stranice ili stative sklopljene u okviru četverokutnog oblika. Vertiklano postavljene stative zvane noge ugrađene u podnice koje su među sobom fiksirane stegama. Na podnice se stavlja daska na kojoj se sjedi prilikom tkanja. Tu se prednja i zadnja vratila koja su postavljena u udubljenja na nogama.

Prednje vratilo je sredinom prorezano da bi se početak osnove mogao fiksirati.

Vratila imaju otvore, a na zadnjem vratilu se ubacuje duži štap zvan zapinjača, da bi zatezao osnovu. Na prednjim vratilima se stavljaju manje daščice tzv. baba i did, a služe za opuštanje osnove.

Na gornje stative poprijeke stavljaju se dvije tanje daščice tzv. poprijeke brdlice o koje se fiksiraju: brdo s brdilom i nit, koja su vezana s konopom za podnožnje kojima se regulira zijeve u osnovi za vrijeme tkanja.

Za rad na tkalačkom stanu potrebna je dobra usklađenost te rad ruku i nogu. To je isto kao kad vozite auto i morate znati kad trebate zakočiti, dodati gas i promijeniti brzinu. Eleonora je usavršila ručno

tkanje autorske izvornosti i vrhunskog likovnog dometa.

Njezin rad je umjetničko tekstilno oblikovanje, isključivo s pozicija geometrijske apstrakcije. Uspoređuje se sa slikarskom ili grafičkom tehnikom, ističući reljefno, trodimenzionalnost samog medija s elementima ritma, kompozicije, boje i linije. Sklad boja je savršena šarena kompozicijska intervencija prodora oblika u oblik (trokut,

pruge, kvadrat, neravnine) u kraćim ili duljim intervalima. Možemo to gledati kao slikarske izraze i grafičke efekte. Oblik i boja izazivaju osjećaj prodora svjetlosti u kompoziciju. Sve te niti zapravo otkrivaju samo jedno – naša Ela je još uvijek s nama i tka...

Lino Ujčić

*Fotografije odabrao i pripremio:
Angel Naumovski*

*[http://www.cekate.hr/program/
eleonora-apostolovatekstil/](http://www.cekate.hr/program/eleonora-apostolovatekstil/)*

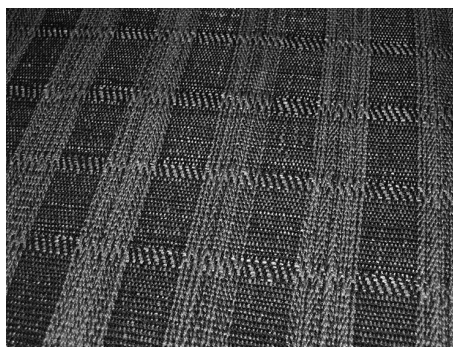
ćanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja - sjećanja

ELEONORA APOSTOLOVA

Tekstilna umjetnica, dugogodišnja i aktivna članica ULUPUH-a (u više mandata predsjednica ULUPUH-ove Sekcije za tekstilno stvaralaštvo te članica Upravnog odbora ULUPUH-a)

Eleonora Apostolova rođena je 1957. godine u Negotinu kraj Vardara, u Makedoniji. Maturirala je na Odjelu tekstila zagrebačke Škole primijenjenih umjetnosti 1978. godine, a diplomirala smjer tekstila na Visokoj školi za dizajn tekstila i odjeće u Zagrebu 1983. godine. Od 1985. godine članica je ULUPUH-a, LIKUM-a od 1986. godine i HZSU-a od 1997. godine. Bila je aktivna članica Hrvatske udruge likovnih umjetnika

primijenjenih umjetnosti, u više navrata članica Upravnog odbora udruge te predsjednica ULUPUH-ove Sekcije za tekstilno stvaralaštvo. Izrađivala je tekstilne radove-dekorativna tkanja, štofove od čiste runske vune, prekrivače, zastore, stolnjake, šalove i sl.

Tkala ih je ručno, koristeći prirodne materijale (prirodna, nepredena vuna, viskoza, lan, pamuk), a inspiraciju je pronalazila u tradicionalnom stvaralaštvu i geometrijskim oblicima. Povodom samostalne izložbe 1986. u Zagrebu Eleonora Apos-

tolova je izjavila: “Okolina u kojoj sam živjela u djetinjstvu vrlo je bogata lijepom narodnom nošnjom.

Kao djevojčica uvijek sam rado obraćala pažnju na te odjevne predmete. Zanimalo me kako su tkane te široko nabrane suknje, bogato ukrašene košulje, marame itd.

Na kraju studija Više škole za tekstil i odjeću u Zagrebu, mislim da sam stekla toliko znanja da mogu proučavati čar folkloru u Negotinu i u okolnim selima, da nađem odgovor na pitanje kako očuvati to bogatstvo ručno tkanih materijala i da li se to bogatstvo narodnog dizajna može danas primijeniti u izradi odjeće suvremenog čovjeka.”

„Bitna odrednica izraza Eleonore Apostolove je istodobno

tradicionalnost i suvremenost. Apostolova je duboko ukorijenjena u tkalačko umijeće rodnoga Negotina u Makedoniji, gdje su joj od najranijeg djetinjstva ne samo pred očima, nego i pod rukama bila vunena i lanena tkanja, sa svojim dekorativnim šarama i živim strukturama.

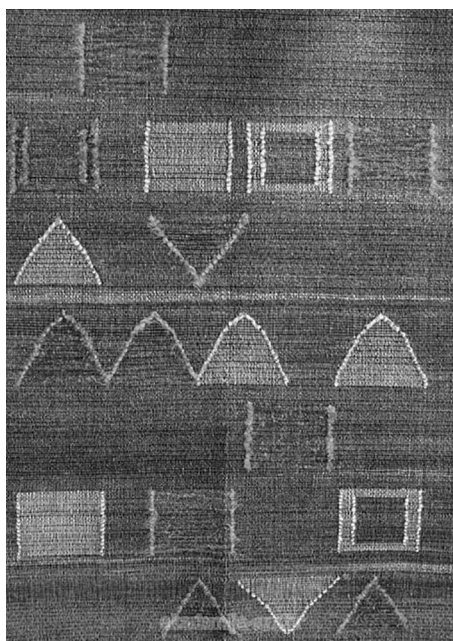
Učeći i radeći u Zagrebu, nije se odmakla od izvornih materijala i zahtjevnoga rada na tkalačkom stanu.

No, osobnom tankoćutnošću i smislenom filtracijom oblika urbane ponude, reducirala je kako ekspresivnu dekorativnost folklora, tako i otklonila zavodljivost obećavajuće pomodnosti.

U svom trešnjevačkom potkrovlju rana sjećanja, kao i dnevne utiske, povjerava tkalačkom stanu. Taj dijalog oblikuje vrlo proživljena, ali i vrlo odmjerena djela.“ (Guido Quien, uz samostalnu izložbu

autorice u Galeriji ULU-PUH, Zagreb, 2000. godine). "Eleonora Apostolova uspjela je u svojim izvornim i unikatnim rukotvorinama sačuvati povezanost između utilitarnog i maštovitog. (...) Apostolova sa strašću i predanošću тка ponjavu do ponjave, šal do šala, stolnjak, tkaninu ili bilo

što drugo, a pritom niti jedan taj rad nije nastao kao prijepis mogućeg i poznatog. Oslonjen na logiku tkanja, tradiciju, pa i dostupnost boja, oblika

i vrsta (koje su sve udaljenije od Hrvatske), sadrži u sebi sve elemente autorskog izraza, umjetničkog nadahnuća, te dane i sate mukotrpnoga rada, bez kojeg nema svih tih veličanstvenih rezultata.

K tomu, treba napomenuti da je Eleonora Apostolova jedna od rijetkih znalaca i pregalaca; ona, koja usprkos novom vremenu jake konkurencije tvorničkih kopija kineskih i indijskih tekstilnih rukotvornina (mnogoljudnih zemalja jake tkalačke tradicije), ostaje u tom nezahvalnom i gotovo napuštenom likovnom stvaralaštvu.

Povezujući obiteljsko makedonsko tkalačko nasljeđe i hrvatski suvremeni likovni senzibilitet Eleonora Apostolova zauzima u području unikatnog tkanja važno i nezaobilazno mjesto. (Branka Hlevnjak, u povodu samostalne izložbe autorice u Gradskom muzeju Varaždin 2012. godine).

Odlazak Eleonore Apostolove nenadoknadiv je gubitak za hrvatsku umjetničku scenu tekstila.

Ružica Kežman, prof. defektolog

PARACETAMOL IZAZIVA GLUHOĆU KOD ŽENA

Postoji mogućnost da žene koje konzumiraju paracetamol ili ibuprofen samo dva puta tjedno time trajno oštećuju sluh. Uzimanje dvije tablete protiv bolova tjedno u periodu dužem od 6 godina povezano je sa značajnim gubitkom sluha, time što spomenuta vrsta tableta smanjujući dovod krvi u unutarnje uho izlaže uho potencijalnim oštećenjima nastalim uslijed buke. Brojke govore da jedna od 20 žena koje se bore s gubitkom sluha za navedeni problem mogu zahvaliti upravo konzumaciji tableta protiv bolova.

Ova studija, objavljena u magazinu "Journal of Epidemiology" te prvi put prikazana u britanskom Daily Mail-u iznosi da ako postoji kauzalna povezanost gubitka sluha s korištenjem analgetika, velik broj slučajeva oštećenja sluha u budućnosti može biti spriječen. Nalazi podupiru slične tvrdnje i u slučajevima vezanim uz mušku populaciju.

Navedeni također potiču srednjovječne žene, koje na redovnoj bazi konzumiraju paracetamol i ibuprofen prilikom bolova u leđima i glavobolja,

da smanje konzumaciju. Glavni autor ove studije Dr. Gary Curhan iz "Brigham and Womens" bolnice u SAD-u poručio je: "Gubitak sluha je izrazito učestala pojava i može imati značajan utjecaj na razinu kvalitete života."

"Iznalaženje modalitetnih rizičnih faktora moglo bi nam pomoći u identificiranju načina za smanjenje rizika od gubitka sluha prije nego što ono započne i usporiti progresiju kod onih pacijenata koji su ga već iskusili." Gotovo jedna od 12 žena uzima paracetamol dva dana tjedno, pokazala je studija u SAD-u, najčešće kako bi se nosila s rutinskim bolovima.

Navedena tvrdnja podrazumijeva raspon od dvije pa i više tableta prilikom dvije navedene konzumacije na tjednoj bazi. No paracetamol, ibuprofen i ne-steroidni protuupalni lijekovi, ukoliko se konzumiraju toliko često u periodu duljem od 6 godina, povećavaju rizik od razvoja gluhoće za 9 posto.

Do navedenog otkrića došlo se ispitivanjem uzorka od 55,850 žena u dobi između 44 i 69 godina - od kojih je polovica izjavila da ima nekakav problem sa sluhom. Otprilike jedna od šest osoba u Velikoj Britaniji ima poteškoće sa sluhom, što pojedince s navedenom poteškoćom često izlaže izolaciji i usamljenosti te potiče ubrzan gubitak pamćenja i razvoj demencije.

Spomenuta studija ukazuje na povezanost ovoga problema s konzumacijom paracetamola na koju pojedinci ne obraćaju pažnju kada rutinski gutaju tablete, no dokazi pokazuju da se povezano itekako može povezati s nedovoljnom prokrvljenosti unutarnjeg uha također poznatog i pod nazivom "cochlea". Za paracetamol se ujedno smatra i da iscrpljuje zalihe antioksidansa unutar uha čime se "cochlea" izlaže većem riziku od potencijalnog oštećenja uslijed buke.

Lijekovi protiv bolova oštećuju mikroskopske dlačice unutar uha koje nam pomažu da čujemo te se povezuju s slučajevima gubitka sluha kako kod mlađe tako i kod starije populacije žena.

DEAF BAND DLAN NA OTVORENJU IZLOŽBE FOTOGRAFIJA U PUČKOM OTVORENOM UČILIŠTU , ZAGREB

Na otvorenje devetu u nizu godišnje izložbe polaznika Fotografske radionice Centra za kulturu Pučkog otvorenog učilišta Zagreb, u petak, 16.9. u prostorima Centra za kulturu POUZ-a, uz glazbu benda "DEAF BEND DLAN".

